

GWASANAETH TÂN GOGLEDD CYMRU

DATGANIAD CYFRIFON 2008-2009

CYNNWYS

	<u>RHIF TUD.</u>
Rhagair Esboniadol gan y Trysorydd	1-4
Datganiad Cyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon	5
Datganiad ar y System Rheolaeth Fewnol	6-9
Datganiad Polisiâu Cyfrifyddu	10-13
Datganiadau Ariannol Craidd	14-17
Nodiadau'r Datganiadau Ariannol Craidd	18-33
Cyfri'r Gronfa Bensiwn gyda Nodiadau	34
Adroddiad Archwiliwr	35 -36

RHAGAIR ESBONIADOL

1. Rhoddir manylion y canllawiau gweithredol i'r Gwasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru yn y Fframwaith Achub Cenedlaethol a gynhyrchwyd gan WAG. Nod y Fframwaith Cenedlaethol yw ceisio ehangu rôl y Gwasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru o safbwynt atal, addysgu ac ymwneud â'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu gan sicrhau'r un pryd na chyfaddawdir ar eu gallu i ymladd tân.

Mae Gwasanaethau Tân ac Achub Gogledd Cymru'n paratoi cynlluniau gweithredu blynyddol er mwyn lleihau'r risgiau gyda phwyslais cynyddol ar atal ac addysgu. Mae'r Gwasanaeth hefyd yn gweithio'n weithgar gyda'r cymunedau y mae'n eu gwasanaethu, enghraifft o hyn yw Gorsaf Dân y Rhyl a agorwyd yn ddiweddar ac sy'n cynnig ystafelloedd cyfarfod i grwpiau cymunedol. Mae'r Awdurdod Tân hefyd yn gweithio mewn partneriaeth â gwasanaethau brys eraill, er enghraifft rheolir y portffolio eiddo gan Adran Rheoli Cyfleusterau ar y cyd gyda Heddlu Gogledd Cymru, ac mae Swyddfa Reoli'r Gwasanaeth Tân bellach mewn adeilad sy'n cael ei rannu gyda'r Heddlu yn Llanelwy. Mae'r Awdurdod hefyd yn cymryd rhan mewn nifer o brosiectau eraill sy'n adlewyrchu amcanion y Fframwaith Genedlaethol er enghraifft Cymdeithas yr Ymladdwyr Tân Ifanc sy'n cael ei redeg gan ymladdwyr tân pan nad ydynt ar ddyletswydd gyda changhennau ar draws Gogledd Cymru a phrosiect y Ffenics sydd wedi bod yn llwyddiannus iawn gyda phobl ifanc yn yr ardal.

Mae Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod yn gyhoeddiad a orchymynnir gan y gyfraith; a'i bwrpas yn bennaf yw darparu gwybodaeth glir ynghylch sefyllfa a pherfformiad ariannol Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru ar gyfer y flwyddyn ariannol 2008-09. Yn unol â'r Datganiad o Arfer a Argymhellir (SORP) ar gyfer 2008-09 mae'r nodyn yn y cyfrifon ar Safon Adrodd Ariannol 17, 'Cyfrifo ar gyfer Costau Pensiwn', wedi'i ymestyn.

- 2(a). Dyma restr o'r datganiadau a'r rhesymau drostynt:-

- (i) **Datganiad Polisiâu Cyfrifyddu**
Mae hwn yn amlinellu'r egwyddorion a'r polisiâu sy'n sail i gyfrifon y Gwasanaeth Tân.
- (ii) **Cyfrif Incwm a Gwariant**
Mae hwn yn crynhoi'r adnoddau a gafwyd ac a ddefnyddiwyd gan yr Awdurdod yn y flwyddyn.
- (iii) **Datganiad y Symudiad ar y Balans Gronfa Gyffredinol**
Cysoniad sy'n dangos y cysylltiad rhwng y balans o adnoddau a gafwyd ac a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn â'r cyfraniadau gan yr awdurdodau sy'n aelodau.
- (iv) **Datganiad Cyfanswm Enillion a Cholledion a Gydabyddir**
Mae hwn yn dangos y cysylltiad rhwng y symudiad yng ngwerth net y fantolen â diffyg y Cyfrif Incwm a Gwariant ac enillion a cholledion eraill a gydnabyddir.
- (v) **Mantolen**
Mae'r Fantolen yn disgrifio sefyllfa ariannol y Gwasanaeth Tân.
- (vi) **Datganiad Llif Arian**
Mae'r datganiad cyfunol hwn yn crynhoi'r llif arian mewnol ac allanol sy'n codi o'r trafodion â thrydydd parti i bwrpas refeniw a chyfalaf.
- (vii) **Y Cyfrif Cronfa Pensiwn**
Ar 1 Ebrill 2007 newidiodd y trefniadau sy'n ymwneud â Chynlluniau Pensiwn Ymladdwyr Tân yng Nghymru. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod

gadw Cyfrif Incwm a Gwariant ar wahân a Datganiad Asedau Net ar gyfer yr holl drafodion hyn.

- (viii) **Datganiad Cyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon**
Mae hwn yn dangos cyfrifoldebau Trysorydd a Chadeirydd yr Awdurdod ynglŷn â'r Datganiad Cyfrifon.

- 2(b). Mae nodiadau sy'n darparu gwybodaeth ychwanegol ar y Cyfrif Incwm a Gwariant, Datganiad y Symudiad ar y Balans Gronfa Gyffredinol, y Datganiad Cyfanswm Enillion a Chollodion a Gydnabyddir, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian a'r Cyfrif Cronfa Bensiwn. Mae'r Datganiad Cyfrifon yn ateb gofynion Cod Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol ym Mhrydain (2008) a'r Cod Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau (2008) a gyhoeddwyd gan Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA), a'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 a'r Diwygiadau i'r Rheoliadau yn 2007.

3. **CRYNODEB O'R FLWYDDYN ARIANNOL 2008-2009**

(i) **Gwariant Refeniw 2008-2009**

Cymeradwywyd cyllideb o £30,530,660 ar gyfer y flwyddyn gan Aelodau'r Awdurdod Tân. Roedd y gwariant gwirioneddol fymryn yn is na'r hyn y cyllidwyd amdano ac roedd yr Awdurdod wedi tanwario o £101,297. Wrth osod cyllideb 2009-10, rhoddwyd dewis i'r Aelodau o ddefnyddio'r tanwariant a amcangyfrifwyd o £138,000 ar gyfer 2008-09 i gyllido'r Rhaglen Gyfalaf a fyddai'n creu arbedion parhaus ar gyfer y gyllideb refeniw. Rheolwyd y gyllideb ar gyfer 2008-09 yn ofalus i sicrhau fod yr Awdurdod yn cynhyrchu'r tanwariant angenrheidiol i ddiwallu gofynion y gyllideb ar gyfer 2009-10. Er hynny, mae'r canlyniad terfynol yn fodd bynnag, mae'r canlyniad terfynol yn dangos fod y tanwariant yn is na'r hyn a amcangyfrifwyd gan fod angen sefydlu darpariaeth newydd i dalu am gost y tandaliadau Pensiwn a ddaethpwyd ar eu traws ar ôl cau'r cyfrifon; mae £50,000 wedi'i neilltuo i ariannu'r tandaliadau. Mae'r tanwariant ychwanegol o £101,297 sydd wedi'i ddefnyddio i gyllido'r Rhaglen Gyfalaf i liniaru unrhyw gynnydd pellach yn y gyllideb. Mae'r tabl isod yn dangos y prif feysydd lle bu gorwario, a'r tanwario a ddefnyddiwyd yn eu herbyn.

<i>Gorwario</i>	<i>£'000</i>	<i>Tanwario</i>	<i>£'000</i>
Costau Adeiladu	40	Costau Gweithwyr	734
Costau Cludiant	110	Y Llog sy'n Daladwy	106
Yswiriant	168	Ad-dalu Dyled (MRP)	73
TG a Chyfathrebu	227	Incwm Cynllunio Rhag Argyfwng	64
Trydydd Parti	122	Ffioedd Cyfalaf Ychwanegol	27
Incwm Buddsoddiadau (diffyg)	93		
Taliadau Prydlesu	93		
Tandaliadau Pensiwn	50		
Cyfanswm	903		1,004
Tanwariant Net			101

(ii) **Gwariant Cyfalaf 2008-2009**

Yn ystod y flwyddyn gwariodd yr Awdurdod £5,707,212 ar brosiectau cyfalaf fel a ganlyn:-

	£
Adeiladau	
Ailfodelu Harlech	5,575
Adeilad Newydd Wreccsam	17,799
Ailfodelu Llandudno	14,013
Ailfodelu Biwmares	351,818
Ailfodelu Llanberis	5,679
Ailfodelu Glannau Dyfrdwy	9,700
Ailfodelu Nefyn	1,303,897
Ailfodelu'r Rhyl	4,259
Ailfodelu'r Waun	37,402
Swyddfeydd Diogelwch Sirol Llangefni	13,919
Ailfodelu Bwcle	337,260
Mân Waith Adeiladu	557,866
Cydymffurfio â'r DDA a Chydraddoldeb	13,560
Cerbydau ac Offer	
Tendrau Dŵr	1,201,059
Cerbydau Ysgafn	339,820
Offer Erial	109,300
Cerbydau ac Uwchraddiadau Eraill	169,039
Offer Gweithredol	524,062
Offer TG	210,449
Offer Rheoli a Firelink	480,736
CYFANSWM GWARIANT CYFALAF	5,707,212

Cafwyd gwariant llai nag a ragwelwyd yn rhaglen gyfalaf 2008-2009 yn bennaf oherwydd y lithriant a'r ddau brosiect adeiladu o bwys sef Swyddfeydd Diogelwch Sirol Llangefni a'r adeilad newydd yn Wreccsam. Cafwyd oedi hefyd o safbwynt y rhaglen newid cerbydau, yn arbennig o safbwynt Uwchraddio Cerbydau. Bydd y cynlluniau hyn sydd werth oddeutu £4m, yn cael eu trosglwyddo i 2009-2010.

Derbyniodd yr Awdurdod werth £315k o arian grant gan WAG, a ddefnyddiwyd i uwchraddio a gwella cyfleusterau mewn sawl eiddo.

Dan y Cod Darbodus, gall yr Awdurdod yn unol â pha bynnag ddull ariannu sydd fwyaf cost effeithiol ariannu'r rhaglen gyfalaf. Yn 2008-2009 ariannwyd y rhaglen gyfalaf yn bennaf drwy fenthyciadau gan Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (£3,082,279), grantiau (£482,734), Derbyniadau Cyfalaf (£187,704) a Chyllid Refeniw (£101,297).

(iii) **Mantolen 2008-2009**

Pennir oes ased i'r holl adeiladau, cerbydau ac offer sy'n eiddo i'r Awdurdod Tân, a chânt eu dibrisio ar sail yr oes ddisgwyliedig honno; dangosir hyn yn Nodyn 11 yn y Datganiadau Ariannol Craidd. Mae'r cynnydd mewn benthyca yn dibynnu ar nifer o ffactorau; swm y gwariant cyfalaf i'w ariannu trwy fenthycia a'r ddyled fenthycia i'w had-dalu fel rhan o'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw. Dyled fenthycia'r Awdurdod ar 31 Mawrth 2009 oedd £15.01m.

Cyflwynwyd FRS17 er mwyn sicrhau bod y datganiadau ariannol yn adlewyrchu gwerth teg yr asedau a'r ymrwymadau sy'n codi o oblygiadau budd-daliadau ymddeol cyflogwr ac unrhyw gyllid cysylltiedig. Daw holl gostau presennol y gwasanaeth o'r cyfrif refeniw a chofnodir hynny yn y Fantolen er mwyn adlewyrchu ymrwymadau pensiwn yr Awdurdod. Yr amcangyfrif o ran ymrwymadau pensiwn ar gyfer Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru ar 31 Mawrth 2009 oedd £140.3m, gostyngiad o £10.32m. Mae'r gostyngiad hwn yn digwydd yn bennaf yn sgil y newidiadau mewn rhagdybiaethau sy'n waelodol i werth presennol ymrwymadau pensiwn y Cynllun Pensiwn Ymladdwyr Tân. Eglurir hyn ymhellach yn y Datganiad o Bolisïau Cyfrifyddu.

(iv) **Llif Arian**

Caiff yr Awdurdod Tân ei gyllido gan gyfraniadau gan y chwe Awdurdod Lleol sy'n aelodau. Derbynir y cyfraniadau'n fisol ac fe'u defnyddir i ariannu gwariant.

(v) **Darpariaethau ac Ymrwymadau**

Mae gan yr Awdurdod nifer o ddarpariaethau i ddiwallu sawl ymrwymiad i ddod yn sgil digwyddiadau yn y gorffennol. Y balans ar ddechrau'r flwyddyn oedd £0.61m ac ar ddiwedd y flwyddyn £0.51m. Mae'r ddarpariaeth Reoli wedi'i defnyddio i'r pwrpas y cafodd ei sefydlu. Mae mwy o fanylion am y darpariaethau wedi'u cynnwys mewn nodyn ar y datganiadau ariannol craidd.

(vi) **Costau Ariannu Cyfalaf**

Y tâl a godwyd ar gyfrifon refeniw'r gwasanaeth er mwyn adlewyrchu cost asedau sefydlog a ddefnyddiwyd wrth ddarparu'r gwasanaeth oedd £1,064.745. Tâl tybiannol yw hwn ar gyfer dibrisio a gwneir addasiad i'r balans diwedd blwyddyn fel na effeithir ar y cyfraniadau sydd eu hangen i ariannu'r gwasanaeth. Y gost wirioneddol i'r gwasanaeth am ariannu cyfalaf yw £556,133 am log ar fenthyciad a Darpariaeth Isafswm Refeniw a Darpariaeth Refeniw Gwirfoddol o £896,170.

4. GWYBODAETH YCHWANEGOL

Mae gwybodaeth ychwanegol am y cyfrifon hyn ar gael gan Drysorydd yr Awdurdod Tân, Bodlondeb, Conwy. Hefyd, mae gan aelodau o'r cyhoedd sydd â diddordeb, yr hawl statudol i archwilio'r cyfrifon cyn i'r archwiliad gael ei gwblhau. Rhoddir gwybod bod y cyfrifon ar gael i'w harchwilio trwy'r wasg leol ac ar wefanau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (www.gwastan-gogcymru.org.uk) a Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy (www.conwy.gov.uk)

DATGANIAD CYFRIFOLDEBAU AR GYFER Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod:

- wneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn gywir ac i sicrhau fod gan un o'i swyddogion y cyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, y cyfryw swyddog yw'r Trysorydd
- reoli ei faterion i sicrhau defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o adnoddau a diogelu ei asedau
- cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon

TYSTYSGRIF Y CADEIRYDD DATGANIAD CYFRIFON 2008/2009

Cymeradwywyd cyfrifon heb eu harchwilio dros dro yng nghyfarfod Awdurdod Tân Gogledd Cymru ar 15 Mehefin 2009 o dan oruchwyliaeth Cadeirydd yr Awdurdod Tân.

ARWYDDWYD: _____ DYDDIAD: _____

Cadeirydd, Awdurdod Tân Gogledd Cymru

CYFRIFOLDEBAU'R TRYSORYDD

Mae'r Trysorydd yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifyddu'r Awdurdod yn unol ag arferion priodol fel y nodir yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig (y Datganiad o'r Arfer a Argymhellir (SORP)). Mae'n ofynnol i'r Datganiad Cyfrifyddu gyflwyno'n deg sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar y dyddiad cyfrifyddu a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2009.

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon, mae'r Trysorydd wedi:

- dewis polisiau cyfrifyddu addas ac yna eu defnyddio gyda chysondeb;
- llunio barnau ac amcangyfrifon oedd yn rhesymol a doeth;
- cydymffurfio â'r SORP awdurdod lleol.

Mae'r Trysorydd hefyd wedi:

- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir a oedd yn gyfamserol;
- cymryd camau rhesymol er mwyn atal neu ddarganfod twyll neu weithredoedd afreolaidd eraill.

TYSTYSGRIF Y TRYSORYDD DATGANIAD CYFRIFON 2008/2009

Paratowyd Datganiad Cyfrifon yn unol â Rheolau Cyfrifon ac Archwiliad (Cymru) 2005 a'r Diwygiadau i'r Rheoliadau yn 2007.

ARWYDDWYD : _____ DYDDIAD: _____

K W FINCH CPFA IRRV

Trysorydd Awdurdod Tân Gogledd Cymru

DATGANIAD AR Y SYSTEM RHEOLAETH FEWNOL

Mae Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru yn gyfrifol am sicrhau y rheolir ei fusnes yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrifo'n briodol, a'i ddefnyddio'n economaidd, effeithlon ac effeithiol. Mae gan yr Awdurdod ddyletswydd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999 i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaol yn y ffordd mae ei swyddogaethau yn cael eu hymarfer, gydag ystyriaeth i gyfuniad o economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Wrth gyflawni'r holl gyfrifoldebau yma, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sicrhau bod system ddigonol o reoli mewnl sy'n hwyluso ymarfer effeithlon ei swyddogaethau ac sy'n cynnwys trefniadau i reoli risg.

Mewn cydweithrediad â'i archwilwyr allanol, KPMG, mae'r Awdurdod wedi penderfynu parhau i gyhoeddi Datganiad Rheoli Mewnol eleni.

Diben y System o Reolaeth Fewnl

Cynllunnir y system o reoli mewnl i reoli risg hyd lefel rhesymol yn hytrach nag i ddiddymu'r holl risgiau o fethu i gyflawni polisïau, nodau ac amcanion. Felly, mae'n gallu rhoi sicrwydd rhesymol o effeithlonrwydd yn unig. Cynllunnir system o reoli mewnl yr Awdurdod i:

- adnabod a blaenoriaethu gweithredoedd i roi sylw i'r risgiau i'r cyflawniad o bolisïau, nodau ac amcanion yr Awdurdod;
- werthuso'r tebygolrwydd o sylweddoli'r risgiau hynny;
- werthuso'r effaith os sylweddolir y risgiau hynny; a'u
- rheoli hwy'n economaidd, yn effeithlon ac yn effeithiol.

Mae system o reoli mewnl wedi bod yn ei le o fewn yr Awdurdod ar gyfer y flwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2009 a hyd ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad blynyddol a'r cyfrifon ac yn unol ag arfer da. Fodd bynnag, nid yw'r system yn statig a gwneir gwelliannau yn ystod y flwyddyn.

Yr amgylchedd rheoli mewnl

Mae amgylchedd rheoli mewnl yr Awdurdod yn cynnwys y nifer o systemau, polisïau, gweithdrefnau a gweithrediadau sydd yn eu lle i:

- sefydlu a monitro'r cyflawniad o amcanion allweddol yr Awdurdod;
- hwyluso gwneud polisïau a phenderfyniadau;
- sicrhau cydymffurfriad gyda pholisïau, gweithdrefnau, deddfau a rheoliadau sefydledig;
- adnabod, asesu a rheoli'r risgiau yn unol ag amcanion yr Awdurdod yn cynnwys rheoli risg;
- sicrhau defnydd economaidd ac effeithiol o adnoddau, ac i sicrhau gwelliannau parhaol yn y ffordd mae swyddogaethau'r Awdurdod yn cael eu hymarfer, gydag ystyriaeth i gyfuniad o economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd fel sy'n ofynnol gan y ddyletswydd Gwerth Gorau;
- ddarparu rheolaeth gyllidol briodol yr Awdurdod a rhoi gwybod am reolaeth gyllidol; a
- sicrhau rheoli perfformio digonol yr Awdurdod a rhoi gwybod am reoli perfformiad.

Rheolaeth Gyllidol

Rydym ni wedi datblygu trefniadau cadarn i sicrhau fod ein rheolaeth gyllidol yn gadarn ac yn addas i'r pwrpas. Mae'r trefniadau yma'n cynnwys:

- Gwahaniad clir o gyfrifoldebau rhwng ein swyddogaeth cyfrifyddu rheoli, ymgwymerir ag ef yn y Pencadlys, a'n trefniadau cyfrifyddu ariannol, ymgwymerir â hwy drwy ein Cytundeb Lefel Gwasanaeth gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy;

- Mae'r Awdurdod yn adolygu ac yn cymeradwyo'r cyllid yn flynyddol, sydd wedi cael ei datblygu a'i hysbysu gan swyddogion, mewn ymgynghoriad â Phenaethiaid Adrannau;
- Mae'r Awdurdod yn derbyn adroddiadau monitro cyllid chwarterol, ac mae'r Grŵp Gweithredol yn adolygu'r cyllid yn fanwl pob 6 wythnos;
- Rydym ni wedi datblygu rhaglen cyfalaf tair blynedd, sy'n ein galluogi ni i gael ymagwedd tymor byr, tymor canolig a thymor hir i gynllunio cyfalaf;
- Rydym ni wedi mabwysiadu rhagolwg cyllidol tair blynedd sy'n cael ei ystyried yn ein proses cynllunio gwasanaeth;
- Mae'r Awdurdod yn adolygu ac yn cymeradwyo'r Polisi Rheoli'r Trysorlys, a'n hanghenion benthyca'n flynyddol;
- Mae gennym ni Gytundebau Lefel Gwasanaeth effeithiol gyda Chronfeydd Pensiwn Clwyd a Dyfed a Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar gyfer rheoli pensiynau a gwasanaethau cefnogi ariannol yn y drefn honno, gan ddarparu gwybodaeth dechnegol arbenigol i'r Awdurdod;
- Rydym ni'n adolygu ein rheoliadau cyllidol a rheolau sefydlog yn amserol;
- Ymgymeir â chyfrifoldebau cyllidol yr Awdurdod gan bersonél sydd wedi eu hyfforddi'n gymwys a phrofiadol, ac mae gan staff linellau goruchwylio ac adrodd clir;

Rheoli Perfformiad

Rydym ni wedi ymrwymo i ddatblygu ein fframwaith rheoli perfformiad yn barhaol ac wedi gweithredu cydrannau pwysig ein fframwaith. Rydym ni'n sylweddoli fod hwn yn ardal sy'n datblygu drwy'r adeg ac rydym ni'n hyderus o barhau i wneud cynnydd yn yr ardal yma. Rydym ni wedi sefydlu'r canlynol eisoes:

- Rydym ni'n amlinellu ein hamcanion a chynigion strategol er mwyn cyflawni'r rhain yn ein Cynllun Gweithredu Lleihau Risg yn flynyddol. Rydym ni'n dilyn ein cynnydd yn yr ardaloedd hyn drwy'r flwyddyn, gydag adroddiadau yn cael eu cyflwyno i'r Grŵp Gweithredol a'r Panel Gweithredol;
- Rydym ni'n parhau i gasglu a monitro ein cyfres o ddangosyddion perfformiad, gan osod targedau estynedig yn erbyn y rhain yn flynyddol. Rydym ni'n paratoi adroddiadau bob chwarter blwyddyn i'r Panel Gweithredol i fonitro datblygiadau;
- Rydym ni'n meincnodi ein perfformiad yn flynyddol yn erbyn ein 'grŵp teulu' o Wasanaethau Tân ac Achub, ac yn eu cyhoeddi yn ein Cynllun Gwella;
- Rydym ni wedi cyflwyno trefniadau i baratoi cynlluniau adrannol a sirol sy'n caniatáu i'n nodau ac amcanion dreiddio trwy'r gwasanaeth. Rydym ni'n monitro cynnydd yn erbyn y cynlluniau hyn bob chwarter blwyddyn mewn cyfarfodydd cynllunio a pherfformiad.
- Rydym wedi datblygu amcanion adrannol a thargedau sy'n cael eu monitro yn ogystal â'u goblygiadau ariannol bob chwarter;
- Rydym wedi cwblhau'r drydedd flwyddyn o 'sicrwydd gweithredol' a seiliwyd ar gyfeiriad datblygiadau ers yr hunanasesiad cyntaf. Cafodd hyn ei adolygu gan dîm o swyddogion o ddau Wasanaeth Tân ac Achub arall Cymru. Byddwn ni'n mynd i'r afael â chamau gweithredu sy'n codi o'r adolygiad hwn, o fewn y gwasanaeth, a hefyd ar y cyd gyda'r ddau wasanaeth tân ac achub arall;
- Rydym wedi ymrwymo bellach i gyflwyno System Reoli Cofnodion a system rheoli perfformiad Cymru Gyfan, Ffynnon, er mwyn gwneud defnydd mwy effeithiol ac effeithlon o'n adnoddau.

Llywodraethu Corfforaethol

Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i gynnal y safonau uchaf o ymddygiad i'w aelodau a staff. Rydym ni wedi rhoi trefniadau yn eu lle i gynnal a monitro'r safonau yma, yn cynnwys;

- Mae gennym ni gynllun o ddirprwyo pwerau gwneud penderfyniadau o'r Awdurdod i'r Prif Swyddog Tân;
- Mae Cylch Gorchwyl wedi cael eu cyflwyno, yn cael eu hadolygu a'u cymeradwyo i'r Awdurdod, Panel Gweithredol a Phwyllgor Safonau, sy'n amlinellu pwerau eu cylch gwaith a'u pwerau gwneud penderfyniadau;

- Rydym ni wedi adolygu a diwygio ein strwythur llywodraethu corfforaethol. Mae'r Awdurdod wedi ei gyfansoddi o aelodau o bob un o'r chwe awdurdod cyfansoddiadol ac yn gyfrifol am gyfeiriad strategol y gwasanaeth. Sefydlwyd Panel Gweithredol sy'n galluogi archwilio polisiâu yn gynharach gan banel o bedwar aelod ar ddeg, wedi eu dewis yn gyfartal o bob awdurdod lleol.
- Gellir ystyried polisi penodol drwy weithgorau yr ydym ni'n eu cyfansoddi am reswm penodol, er enghraifft, datblygu ein Cynllun Lleihau Risg;
- Mae Pwyllgor Safonau, sydd wedi ei gadeirio gan aelod annibynnol yn gyfrifol am archwilio materion ymddygiad sy'n ymwneud ag aelodau o'r Awdurdod;
- Mae tîm uwch reolwyr newydd yn cael ei ddatblygu. Bydd y Grŵp Gweithredol yn cynnwys y Prif Swyddog Tân, y Dirprwy Brif Swyddog Tân, tri Prif Swyddog Tân Cynorthwyol. Mae'r grŵp yn cyfarfod bob chwe wythnos, ac mae eitemau sefydlog ar yr agenda, yn cynnwys rheoli perfformiad, risg a chyllid;
- Mae adolygiad o drefniadau Caffael ac ymrwymiad Aelodau wedi'i gynnal gan Swyddfa Archwilio Cymru ac wedi cyflwyno adroddiadau ar sail ranbarthol a Chymru Gyfan. Rydym yn bwrw ymlaen â'r argymhellion sydd wedi eu cynnwys yn yr adroddiad ar wahân drwy'r pwyllgorau craffu, archwilio a risg.

Rheoli Risg

Yn y gorffennol, rydym ni wedi cydnabod yr angen i ddatblygu dull yn seiliedig ar risg fwy integredig i gryfhau ein trefniadau cynllunio cyllidol a gwasanaeth, a fyddai wedyn yn cryfhau ein trefniadau rholi mewnol cyfan. Rydym ni'n cydnabod fod gennym ni dipyn o ffordd i fynd i gryfhau ein trefniadau rheoli risg corfforaethol o fewn y gwasanaeth, ond maent wedi symud ymlaen ers 2008 drwy:

- Rydym wedi cyhoeddi polisi Rheoli Risg corfforaethol;
- Mae'r polisi a'r cynllun Rheoli Risg wedi'i gymeradwyo gan yr Awdurdod Tân a fydd yn adolygu datblygiadau'n flynyddol;
- Mae'r Grŵp Gweithredol wedi datblygu cofrestr risg gorfforaethol lefel uchel.
- Drwy weithio ar y cyd gyda Phenaethiaid Adran, rydym ni wedi paratoi cofnod risg corfforaethol cynhwysfawr ac wedi'i adolygu;
- Mae'r Fforwm Lleihau Risg yn gyfrifol am fonitro, diweddarau a rheoli'r Cofnod Risg ym mhob un o'i gyfarfodydd pob chwe wythnos;
- Rydym ni'n paratoi Cynllun Lleihau Risg yn flynyddol sy'n amlinellu cynigion ac yn diweddarau ein cynnydd i gyflwyno ein gwasanaethau yn effeithlon, effeithiol ac economaidd;
- Rydym ni'n defnyddio amrediad eang o ddata yn cynnwys data demograffig, economaidd, daearyddol ac amgylcheddol i hysbysu ein proses gwneud penderfyniadau polisi a dyrannu adnoddau;
- Mae ein gwasanaethau yn cael eu cyflwyno gan staff gyda sgiliau uchel iawn yn ogystal â phrofiad, ac rydym ni wedi ymrwymo'n llawn i gefnogi staff yn eu datblygiad proffesiynol a phersonol.

Adolygiad blynyddol o effeithlonrwydd

Mae gan yr Awdurdod gyfrifoldeb am arwain adolygiad o effeithlonrwydd y system rheoli fewnol yn flynyddol o leiaf. Mae'r adolygiad o effeithlonrwydd y System o Reoli Mewnol yn cael ei hysbysu gan waith archwilwyr mewnol a rheolwyr o fewn yr Awdurdod sydd â chyfrifoldeb am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd rheoli mewnol, a hefyd yn derbyn hysbysiad gan ein harchwilwyr allanol ac adolygiadau eraill ymgwymerir â hwy.

Fel awdurdod, rydym ni'n agored i ddysgu am sut, ac ymhle y gallwn ni ddatblygu ymhellach, ac o'r herwydd, wedi cynnwys nifer o drefniadau i sicrhau fod ein hamgylchedd rheoli mewnol yn gadarn, ac i'n galluogi ni i ddysgu o brofiadau eraill

- Mae ein Swyddog S151 (Trysorydd) a Chlerc yn swyddogion allanol i'r Awdurdod. Mae gan y ddwy ddyletswydd statudol i sicrhau fod gweithdrefnau rheolaeth fewnol yn

effeithlon ac yn effeithiol ac y cydymffurfir â hwy i sicrhau statws cyllidebol a deddfwriaethol cadarn i'r Awdurdod;

- Mae ein harchwilwyr mewnol wedi ymgymryd â nifer o adolygiadau yn seiliedig ar risg o'n gweithdrefnau rheoli mewnol ar draws amrediad eang o swyddogaethau o fewn yr Awdurdod. Mae pob adolygiad yn cynnwys barn ar effeithiolrwydd y gweithdrefnau rheoli hynny. Adolygir yr adroddiadau gan y Grŵp Gweithredol, a chymerir gweithredoedd priodol i ddilyn argymhellion a godir. Cyflwynir adroddiad blynyddol i'r Awdurdod hefyd.
- Mae ein harchwilwyr allanol yn darparu sicrwydd yn flynyddol ar ein datganiadau ariannol. Mae eu cylch gwaith statudol wedi ehangu i gynnwys ein trefniadau llywodraethu corfforaethol a rheoli perfformiad hefyd. Rydym ni wedi derbyn barnau anghymwys gan ein harchwilwyr ar yr holl faterion yma.
- Trwy gydol 2008/09, mae'r Awdurdod wedi derbyn ac/neu fabwysiadu:
  - Datganiad o Gyfrifon 2007/08;
  - Adroddiadau rheoli cyllidol chwarterol;
  - Polisi Rheoli'r Trysorlys;
  - Cyllid ar gyfer 2009/10, a gefnogir gan arolygon cyllidol tair blynedd;
  - Cynlluniau ac adroddiadau archwilio allanol, yn cynnwys y Llythyr Archwilio Blynyddol; a
  - Cynllun Gweithredu Lleihau Risg 2009/10

Materion rheoli mewnol arwyddocaol

Rydym ni'n cydnabod y gellir gwneud gwelliannau mewn unrhyw amgylchedd sydd wedi ei reoli drwy'r amser, ac rydym ni wedi ymrwymo i ddatblygu a chryfhau ein trefniadau. Rydym ni'n enwedig wedi adnabod y canlynol fel blaenoriaethau yn 2009/10;

- Datblygu a gwella'r gofrestr risg corfforaethol ymhellach ac arfer rhai agweddau o barhad busnes ymhellach;
- Adolygu'r trefniadau sy'n cefnogi sut rydym ni'n ymgymryd â gweithio mewn partneriaeth;
- Datblygu ein fframwaith rheoli perfformiad ymhellach, a chofnodi'r trefniadau hynny;
- Byddwn ni'n trin unrhyw faterion sy'n codi o'r adolygiad risg ar y cyd yn seiliedig ar Fframwaith Genedlaethol Awdurdodau Tân ac Achub Cymru.

Sharon Frobisher
Cadeirydd Awdurdod Tân Gogledd Cymru
Dyddiad:

Simon Smith
Prif Swyddog Tân Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru
Dyddiad:

Colin Everett
Clerc i Awdurdod Tân Gogledd Cymru
Dyddiad:

Ken Finch
Trysorydd Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru
Dyddiad:

DATGANIAD POLISIÄU CYFRIFYDDU

1. CYFFREDINOL

Paratowyd y cyfrifon yn unol â Chod Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol Prydain Fawr 2008, a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2008 gan Sefydliad Siartredig Cyllid a Chyfrifon y Cyhoedd (CIPFA)/LASAAC pwyllgor cymal a hefyd gyda nodiadau cynorthwyol a gyhoeddwyd gan CIPFA ynghylch sut i weithredu Safonau Cyfrifyddu (SSAPau), a Safonau Adroddiad Ariannol (FRS).

2. ASEDÄU SEFYDLOG

Cyflawnodd prisiwr allanol cymwys wedi'i gyflogi gan Gyngor Gwynedd y prisiad diweddaraf o asedau sefydlog yn 2004-2005. Rhoddwyd gwerth defnydd sy'n bodoli i'r swyddfeydd a chost colli gwerth cyfnewid i'r gorsafodd tân. I gydymffurfio ag FRS15 newydd amcangyfrifodd y Prisiwr oes yn weddill ar gyfer holl adeiladau'r Awdurdod Tân er mwyn cyfrifo tâl dibrisio. Cydnabyddir yr asedau eraill ar eu cost hanesyddol sy'n ddirprwy i gostau cyfredol ar asedion bywyd ac maent yn cael eu dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol.

Yn unol â gofynion FRS 11, ar ddiwedd pob cyfnod, mae'r Awdurdod yn adolygu'r gwerth sy'n cael ei gofnodi ar gyfer pob categori o ased sy'n cael ei gynnwys yn y Fantolen. Pan fydd rheswm i gredu bod y gwerth wedi newid yn sylweddol yn ystod y cyfnod, mae'r prisiad yn cael ei addasu'n briodol. Mae cost diffygion yn cael ei dynnu o'r Cyfrif Incwm a Gwariant Gwasanaeth pan fydd yn deillio o ddefnyddio buddion economaidd ac, yn unol â Statud, mae'n cael ei dynnu allan yn unol â'r Datganiad Symud ar Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

3. ASEDÄU ANNIRIAETHOL

Mae gan yr Awdurdod asedau y gellir eu cydnabod dan Arfer Cyfrifyddu a Dderbynnir yn Gyffredinol yn y DU (GAAP) fel asedau anniriaethol (e.e. trwyddedu meddalwedd).

Mae unrhyw asedau anghyffwrddadwy yn cael eu cyfalafu ar sail cost a'u hamorteiddio ar sail systematig dros eu hoes economaidd. Adolygir oes economaidd ddefnyddiol asedau anniriaethol yr Awdurdod ar ddiwedd pob cyfnod o adrodd yn ôl ac adolygu pe bai angen.

4. COSTÄU'R ASEDÄU SEFYDLOG O'R REFENIW

Codir tâl cyfalaf ar y Cyfrif Incwm a Gwariant am ddibrisio ar gyfer yr holl asedau sefydlog a ddefnyddir wrth ddarparu gwasanaeth.

Mae'r llog sy'n daladwy ar ddyled sydd heb ei thalu, a ddefnyddiwyd i ariannu gwariant cyfalaf, wedi'i gynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant.

5. DIBRISIO

Ystyrir y bydd dibrisio yn achos asedau, heblaw tir, tra byddant yn cael eu defnyddio.

Fe ddefnyddir y dull llinell syth i ystyried dibrisio i'r asedau dros y cyfnodau canlynol:-

Adeiladau	15 - 80 mlynedd
Strwythurau Mewnol	5 - 20 mlynedd
Cerbydau, Peiriannau ac Offer	4 - 20 mlynedd
Asedau Anniriaethol	5 - 15 mlynedd

6. **Y SAIL AR GYFER DARPARU I ADBRYNU DYLEDION**

Mae'r Awdurdod wedi cymryd benthyciadau tymor hir sydd yn amrywio o ran eu hyd i ariannu asedau sefydlog sydd wedi eu prynu. Cyfrifir yr elfen o adbrynu dyledion ar sail y gofyniad cyllido cyfalaf a addaswyd. Yn gyffredinol dangosir y gofyniad cyllido cyfalaf fel symudiad ar y Balans Gronfa Gyffredinol fel swm sy'n cyfateb i 4% o'i werth. Ond, mae darpariaeth ychwanegol (gwirfoddol) wedi'i gwneud i adbrynu dyledion er mwyn adlewyrchu'r cynnydd mewn asedau tymor byr sy'n awr yn cael eu hariannu drwy fenthyciadau, yn hytrach na phrydlesi gweithredol. Mae'r ddarpariaeth ychwanegol yn seiliedig ar oes economaidd yr ased a chyfrifir y symudiad ar y Balans Gronfa Gyffredinol ar y sail honno.

7. **CRONFEYDD A DARPARIAETHAU**

Mae darpariaethau'n cael eu gwneud os oes digwyddiad yn codi sy'n rhoi ymrwymiad i'r awdurdod a bod angen ei setlo, yn ôl pob tebyg, drwy drosglwyddo manteision economaidd, lle ceir ansicrwydd ynglŷn ag amseriad y trosglwyddiad.

Mae darpariaethau'n cael eu codi o'r cyfrif refeniw gwasanaeth yn ystod y flwyddyn y mae'r awdurdod yn dod i wybod am yr ymrwymiad, yn seiliedig ar yr amcangyfrif gorau o'r setliad tebygol. Pan mae taliadau'n cael eu gwneud, maent yn cael eu codi o'r ddarpariaeth sydd wedi'i osod ar y Fantolen. Mae amcangyfrifon o'r setliadau'n cael eu hadolygu ar ddiwedd bob blwyddyn ariannol – gan ei gwneud yn fwy tebygol na pheidio y bydd angen trosglwyddo manteision economaidd (neu fod setliad is na'r disgwyl yn cael ei wneud), mae'r ddarpariaeth yn cael ei newid a'i gynnwys fel credyd yn y cyfrif refeniw gwasanaeth perthnasol.

Nid yw'r gyfundrefn ariannol y mae'r Awdurdod yn gweithredu ynddi yn ei ganiatáu i gadw arian refeniw wrth gefn. Mae rhywfaint o arian yn cael ei gadw wrth gefn i reoli'r broses o gyfrifo ar gyfer asedau sefydlog cyffyrddadwy a budd-daliadau ymddeol sy'n adnoddau nad oes hawl gan Awdurdod i'w defnyddio. Mae eglurhad am yr arian wrth gefn hwn yn y polisïau perthnasol isod. Nid oes unrhyw arian arall yn cael ei gadw wrth gefn.

8. **STOC A'R STORFA**

Mae'r Awdurdod yn cymryd i ystyriaeth y stoc o wisgoedd ffurfiol, rhannau cerbydau, tanwydd a mân eitemau eraill. Yn unol â'r Cod Ymarfer a'r SSAP 9, rhoddir y gwerth isaf i'r stoc sef y gost wirioneddol, neu'r gwerth credadwy net.

9. **COSTAU PENSIWN**

Mae'r Awdurdod yn ymwneud â dau gynllun pensiwn gwahanol sydd yn cwrdd â gofynion grwpiau staff gwahanol. Mae'r ddau gynllun yn darparu buddion penodol sy'n gysylltiedig â thâl a gwasanaeth. Mae'r cynlluniau fel a ganlyn:-

(i) **Ymladdwyr Tân mewn Gwisg Ffurfiol**

Mae hwn yn gynllun heb ei gyllido sy'n golygu nad oes asedau buddsoddi wedi eu casglu i gyfarfod ymrwymiad pensiwn. Rhaid creu arian i ymateb i daliadau pensiwn gwirioneddol wrth iddynt ddod yn ddyledus. Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi newid mecanwaith gyllido'r cynllun yn 2007-2008 ac mae hyn wedi lleddfu pryderon ynglŷn â'r posibilrwydd y bydd amrywiadau blynyddol ar drethdalwyr lleol drwy greu cyfrif cronfa pensiwn.

(ii) **Gwasanaethau Llywodraeth Leol a Staff y Stafell Reoli**

Mae'r staff hyn yn gymwys i ymuno â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r costau pensiwn a godir o gyfrif yr Awdurdod mewn perthynas â'r staff, yn hafal i'r cyfraniadau a delir i'r cynllun pensiwn a ariannir ar gyfer y staff hyn. Codir costau ychwanegol mewn perthynas â rhai pensiynau arbennig a delir i staff sydd wedi ymddeol heb fod wedi eu hariannu.

Mae'r costau pensiwn hyn wedi eu penderfynu ar sail y cyfraddau cyfrannu cam ar y tro i gwrdd â 100% o atebolrwydd y Gronfa yn unol â rheolau perthnasol y Llywodraeth.

(iii) **FRS 17**

Mae FRS 17 yn rhagnodi datgelu'r ymrwymadau tymor hir yr aethpwyd iddynt o ran costau pensiwn. Mae cyfrifon y Gwasanaeth Tân wedi'u haddasu yn unol â SORP, sy'n golygu nad yw'r newidiadau a wnaed er mwyn gweithredu FRS 17 yn cael unrhyw effaith ar y Cyfraniadau gan yr Awdurdodau Lleol.

Wrth asesu ymrwymadau o ran budd-daliadau arian ymddeol ar 31 Mawrth 2008 ar gyfer Datganiad Cyfrifon 2007-2008 roedd yn ofynnol yn ôl SORP i'r actwari ddefnyddio cyfradd ddisgownt o 2.5% gwirioneddol (6.1% mewn gwirionedd), cyfradd yn seiliedig ar y gyfradd bresennol o adenillion ar fond corfforaethol o ansawdd uchel mewn gwerth yn cyfateb i gost a hyd ymrwymadau'r cynllun. Mae'r actwari wedi nodi bod cyfradd o 3.8% gwirioneddol (6.9% mewn gwirionedd) yn briodol ar gyfer Datganiad Cyfrifon 2008-2009.

10. **DYRANNU COSTAU GWEINYDDOL CANOLOG**

Darperir y gwasanaethau gweinyddol canolog mwyaf, fel Cyllid, Rheoli Eiddo a Chefnogaeth Gyfreithiol a Gweinyddol gan yr Awdurdodau Lleol eraill. Mae'r costau hyn a chostau gweinyddol canolog yr Awdurdod Tân wedi eu dyrannu i wasanaethau'r rheng flaen yn unol â Datganiad CIPFA ar Gyfrifyddu Gorbenion a'r Cod Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau.

11. **DYLEDWYR A CHREDYDWYR**

Cyflwynir cyfrifon yr Awdurdod ar sail croniadau yn unol â'r SORP a'r SSAP 2; mae hyn yn golygu fod symiau sydd yn ddyledus i ac oddi wrth yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn yn cael eu cynnwys yn y cyfrif referniw, p'run a yw'r arian wedi ei dderbyn neu ei dalu neu beidio yn ystod y flwyddyn. Mae unrhyw groniadau gwariant cyfalaf perthnasol wedi'u gwneud ar ddiwedd y flwyddyn, ac mae pob gwariant cyfalaf, gan gynnwys croniadau, wedi'i gyllido.

12. **BUDDSODDIADAU**

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy'n rheoli cronfeydd dros ben ar ran yr Awdurdod. Trefnir buddsoddiadau'n uniongyrchol ar gyfer yr Awdurdod, yn benodol mewn cyfrif galw llog uchel, a buddsoddir cronfeydd eraill sy'n weddill eraill ar y farchnad arian fel rhan o weithgaredd rheoli'r trysorlys Conwy. Dangosir trafodion llog ar wahân o fewn y Cyfrif Incwm a Gwariant. Dangosir y buddsoddiadau yn y Fantolen ar sail gwerth ac incwm crynodedig. Ceir manylion pellach yn Nodyn 11 ar y Datganiadau Ariannol Craidd.

13. **PRYDLESI**

Mae'r Awdurdod yn dal gwahanol asedau cyfalaf, cerbydau a rhai eitemau offer yn bennaf dan brydlesau gweithredu. Mae unrhyw brydlesi gan yr Awdurdod wedi eu gwneud cyn cyflwyno Benthycia Darbodus a manylir ar y symiau sy'n weddill ar dudalen 18, nodyn 2. Y polisi presennol yw ariannu'r broses o brynu asedau drwy fenthycia os profir mai dyma'r dull ariannu mwyaf cost effeithlon. Mae'r rheoliadau cyfrifyddu cyfalaf yn

ei gwneud yn ofynnol nad yw asedau sy'n destun prydles i gweithredu'n cael eu rhestru ar y fantolen, gan nad yr Awdurdod sy'n berchen arnynt. Mae asedau a geir trwy brydles gyllid yn cael eu dangos ar y fantolen fel Asedau Sefydlog.

Mae cost taliadau prydles blynyddol yn cael ei chodi ar y cyfrifon gwariant gwasanaeth.

14. **DERBYNIADAU CYFALAF**

Caiff yr enillion o asedau defnyddiadwy eu dal fel Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy a chânt eu cadw yn y gronfa Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy hyd nes y byddant yn cael eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

15. **TRETH AR WERTH**

Nid yw TAW ond yn cael ei chynnwys mewn cyfrifon incwm a gwariant, boed o natur cyfalaf neu o natur refeniw, i'r graddau nad oes modd ei hadfer.

16. **GRANTIAU**

Mae grantiau refeniw, a'r gwariant a ariannir gan grant, yn cael eu cynnwys fel incwm a gwariant yn y Cyfrif Incwm a Gwariant. Mae grantiau cyfalaf yn cael eu rhoi yn y Cyfrif Grantiau Llywodraeth a Ohiriwyd ac yn cael eu hamorteiddio dros oes yr Asedau Sefydlog cysylltiedig.

17. **OFFERYNNAU ARIANNOL**

Caiff Offeryn Ariannol ei ddiffinio fel 'unrhyw gontract sy'n arwain at ased ariannol sy'n un endid ac yn atebolrwydd ariannol neu offeryn ecwiti i un arall'. Mae FRS25, FRS26 ac FRS29 yn delio â'r dull o gyfrifo Offerynnau Ariannol ac mae'r safonau newydd yn cael eu hymgorffori yn y Datganiad Cyfrifon.

Caiff ymrwymadau ariannol (benthyciadau) ac asedau ariannol (buddsoddiadau) eu mesur i gychwyn ar sail gwerth teg i gynnwys costau wedi eu hamorteiddio. Mae'r llog blynyddol a delir ac a dderbynnir yn y cyfrif Incwm a Gwariant yn seiliedig ar gost y benthyciad neu'r buddsoddiad wedi ei luosi gan y gyfradd llog sy'n weithredol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer yr holl fenthyciadau a buddsoddiadau sydd gan yr Awdurdod, y symiau a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif symiau sy'n weddill ynghyd ag unrhyw log sydd wedi cronni am y flwyddyn.

18. **ADNODDAU HYLIFOL**

Ar y datganiad llif arian mae Rheoli Adnoddau Hylifol yn dangos y newid net yn y buddsoddiadau sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod; benthyciadau a ad-dalwyd yn ystod y flwyddyn; a benthyciadau newydd a godwyd. Mae'r newid yn Adnoddau Hylifol yr Awdurdod yn dangos sut mae'r Awdurdod yn rheoli ei lif arian a chyllido'r rhaglen gyfalaf.

DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD**CYFRIF INCWM A GWARIANT**

	<i>NODIADAU</i>	<i>2008/09</i> <i>£'000</i>	<i>2007/08</i> <i>£'000</i>
Diogelwch Tân Cymunedol – Arolygu ac Ardystio		1,964	2,278
Diogelwch Tân Cymunedol – Atal ac Addysgu		3,688	4,283
Diffodd Tân – Ymatebion Gweithredol		17,622	20,595
Diffodd Tân – Cysylltiadau a Theithio		3,237	3,545
Diffodd Tân – Sicrhau Cyflenwadau Dŵr		178	178
Costau Craidd Democrataidd a Chorfforaethol		133	140
Cost heb ei dosbarthu		112	40
GWARIANT GROS		26,934	31,059
Incwm – Diogelwch Tân Cymunedol		-114	-110
Incwm – Diffodd Tân		-242	-263
CYFANSWM INCWM		-356	-373
COST NET Y GWASANAETH		26,578	30,686
Trosglwyddo i/(o'r) Ddarpariaeth Prosiect Rheoli		0	2
Trosglwyddiad i'r Ddarpariaeth Tandaliadau Pensiwn		50	0
(Arian Dros Ben)/Diffyg ac Ymrwymiad Masnachu		19	0
Cynnydd /(Gostyngiad) mewn Darpariaeth Dyledion Gwael	Nodyn 21	3	0
Llog a Dderbyniwyd		-107	-187
Taliadau Llog a Gostyngiadau		530	454
Asedau Pensiwn	Nodyn 24	10,780	9,716
Enillion Disgwyliedig ar Asedau Pensiwn	Nodyn 24	-594	-550
Amhariad	Nodyn 9	1,173	273
Enillion yn sgil gwaredu Asedau Sefydlog		-7	-3
GWARIANT GWEITHREDOL NET		38,425	40,391
INCWM O GYFRANIADAU	Nodyn 8	-30,531	-29,582
DIFFYG AM Y FLWYDDYN		7,894	10,809

DATGANIAD SYMUDIAD AR Y BALANS GRONFA GYFFREDINOL

		<i>2008/09</i> <i>£'000</i>	<i>2007/08</i> <i>£'000</i>
DIFFYG AR Y CYFRIF INCWM A GWARIANT	Nodyn 9 a 10	7,894	10,809
Swm ychwanegol net angenrheidiol yn ôl arferion statudol ac anstatudol priodol i'w ddebydu neu ei ychwanegu i'r Balans Gronfa Gyffredinol		-7,894	-10,809
ARIAN DROS BEN AM Y FLWYDDYN		0	0
CRONFA GYFFREDINOL BALANS DYGWYD YMLAEN		0	0
CRONFA GYFFREDINOL BALANS I'W DDWYN YMLAEN		0	0

DATGANIAD CYFANSWM ENILLION A CHOLLEDION A GYDNABYDDIR

		<i>2008/09</i> <i>£'000</i>	<i>2007/08</i> <i>£'000</i>
DIFFYG AR Y CYFRIF INCWM A GWARIANT	Nodyn 18	7,894	10,809
Enillion a Cholledion Gwirioneddol ar Asedau Cronfa Bensiwn ac Ymrwymadau		-17,102	-30,974
Ailwerthusiadau o Asedau Sefydlog		-16	0
CYFANSWM ENILLION A CHOLLEDION A GYDNABYDDIR AM Y FLWYDDYN		-9,224	-20,165

MANTOLEN

	NODIADAU	31 Mawrth 2009		31 Mawrth 2008
		£'000	£'000	£'000
ASEDAU SEFYDLOG				
Asedau Anniriaethol Sefydlog	Nodyn 11		28	37
Asedau Diriaethol Sefydlog				
Asedau Gweithredol:	Nodyn 11			
Tir ac Adeiladau		22,036		19,757
Cerbydau, Peiriannau ac Offer		8,301		5,608
Strwythurau Mewnol		33	30,370	40
Asedau Anweithredol				
Asedau a Adeiladir			65	1,666
Buddsoddiadau			0	3
CYFANSWM ASEDAU TYMOR HIR			30,463	27,111
ASEDAU CYFREDOL				
Stoc	Nodyn 20	336		340
Dyledwyr	Nodyn 21	2,603		881
Buddsoddiadau	Nodyn 23	1,673		3,130
Taliadau Ymlaen Llaw		87		100
Arian Parod		0	4,699	0
YMRWYMIADAU CYFREDOL I'W TYNNU				
Credydwyr	Nodyn 22	2,859		2,365
Benthyciadau i'w talu o fewn blwyddyn	Nodyn 16	4,448		0
Gorddrafft Banc	Nodyn 19	360		206
Derbyniadau Ymlaen Llaw		366	8,033	270
ASEDAU/(YMRWYMIADAU) CYFREDOL NET			-3,334	1,610
<u>CYFANSWM ASEDAU AR ÔL TYNNU'R YMRWYMIADAU CYFREDOL</u>			27,129	28,721
Ymrwymadau Pensiwn	Nodyn 24		140,300	150,621
Darpariaeth Ymrwymadau Pensiwn	Nodyn 17		265	265
Darpariaeth a Gadwyd yn ôl	Nodyn 17		200	200
Darpariaeth Rheoli	Nodyn 17		0	143
Ddarpariaeth Tandaliadau Pensiwn	Nodyn 17		50	0
Benthyca Tymor Hir	Nodyn 16		10,858	11,654
Grantiau Llywodraeth a Ohiriwyd	Nodyn 18		1,472	1,078
<u>CYFANSWM ASEDAU AR ÔL TYNNU'R YMRWYMIADAU</u>			-126,016	-135,240
ARIANNWYD GAN:				
Cronfa Ailbrisio	Nodyn 18		16	0
Cyfrif Addasu Cyfalaf	Nodyn 18		14,268	15,214
Derbyniadau Cyfalaf y gellir eu Defnyddio	Nodyn 18		0	167
Cronfa Bensiwn			-140,300	-150,621
<u>CYFANSWM CYLLID</u>			-126,016	-135,240

DATGANIAD LLIF ARIAN

	<i>2008/09</i> <i>£'000</i>	<i>2007/08</i> <i>£'000</i>
<u>GWEITHGAREDDAU REFENIW</u>		
GWARIANT		
Arian a Dalwyd i ac ar Ran Gweithwyr	22,822	22,744
Pensiynau a Dalwyd	278	257
Costau Gweithredol Eraill	5,613	4,872
INCWM		
Cyfraniadau	-30,338	-29,456
Incwm Arall	1,269	-50
LLIF (MEWNOL) ALLANOL ARIAN NET Y GWEITHGAREDDAU REFENIW	-356	-1,633
<u>CYNNAL YR ARIANNU</u>		
GWARIANT		
Llog a Dalwyd	546	419
INCWM		
Llog a Dderbyniwyd	-144	-180
Gostyngiadau Dderbyniwyd	-168	0
<u>GWEITHGAREDDAU CYFALAF A DARPARIAETHAU</u>		
GWARIANT		
Prynu Asedau Sefydlog	5,707	3,906
Taliadau Eraill o'r Darpariaethau	143	139
INCWM		
Derbyniadau Cyfalaf	-171	-3
Grantiau Cyfalaf	-483	-812
LLIF (MEWNOL) ALLANOL ARIAN NET CYN ARIANNU	5,074	1,836
RHEOLI ADNODDAU HYLIFOL		
Cynnydd (gostyngiad) mewn adneuon byrdymor	-1,420	560
<u>ARIANNU</u>		
GWARIANT		
Ad-dalu Benthyciadau	7,895	0
INCWM		
Benthyciadau Newydd	-11,395	-3,000
(CYNNYDD)/ GOSTYNGIAD MEWN ARIAN A'R HYN SYDD GYFWERTH AG ARIAN	154	-604

NODIADAU'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

1. **GWEITHREDIAD MASNACHU**

Agorodd yr Awdurdod ei Orsaf Dân Gymunedol gyntaf yn y Rhyl yn 2008-09. Mae'r cyfleuster yn darparu ystafelloedd cyfarfod ar gyfer y gymuned leol a'r nod yw adennill costau ar yr incwm a dderbynnir ar logi ystafelloedd a chostau gweithredol. Mae'r grynodedb isod yn dangos incwm a gwariant cysylltiedig ar gyfer y flwyddyn.

	£'000
Trosiant	-27
Gwariant	46
Diffyg/(Arian Dros Ben)	19

2. **PRYDLESU**

Yr oedd y taliadau prydlesu yn weddill ar 31 Mawrth 2009 yn £861,256 (31 Mawrth 2008, £1,274,448), gyda thaliadau prydlesu o £572,292 (2007/08, £607,720) yn ystod y flwyddyn. Mae'r holl brydlesi gweithredu ar gyfer cerbydau ac offer. Gellir dadansoddi ymrwymadau blynyddol sy'n codi ar brydlesau fel a ganlyn.

YMRWYMIADAU PRYDLESU	£'000
Dod i ben o fewn 12 mis	44
Dod i ben rhwng 2 a 5 mlynedd	199
Dod i ben ar ôl 5 mlynedd	15
CYFANSWM	258

Prydlesau Cyllid

Cyfanswm taliadau ar brydlesau cyllid ar gyfer y flwyddyn oedd £3,746; pris gwreiddiol prynu cerbydau oedd £359,048. Mae'r brydles gyllid yn y cyfnod rhentu eilradd, a fydd yn parhau nes y caiff ei gohirio gan naill barti neu'r llall ac felly ni fydd unrhyw ymrwymadau nad oes modd eu canslo ar ôl 1 blwyddyn.

3. **GWARIANT AR GYHOEDDUSRWYDD**

Dan Adran 5 Deddf Llywodraeth Leol 1986, mae'n angenrheidiol i'r Awdurdod ddatgelu'r gwariant ar gyhoeddusrwydd a hysbysebu a gyfeirir at y cyhoedd yn gyffredinol neu adrannau penodol o'r cyhoedd. Yn 2008-2009 yr oedd y gwariant hwn yn £56,000.

GWARIANT AR GYHOEDDUSRWYDD	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Recriwtio	27	23
Hysbysebu Diogelwch Tân	29	36
CYFANSWM	56	59

4. **LWFANSAU A CHOSTAU AELODAU**

Yn ystod 2008-2009 talwyd £59,025 (£61,011 yn 2007-2008) i Aelodau ar ffurf Lwfansau Aelodau a chostau teithio.

5. **ENILLION Y SWYDDOGION**

Nifer y staff yr oedd eu taliadau, yn £60,000 neu'n fwy mewn bandiau o £10,000:-

BAND TÂL	2008/09 NIFER STAFF	2007/08 NIFER STAFF
£100,000 - £109,999	1	1
£90,000 - £99,999	0	0
£80,000 - £89,999	1	1
£70,000 - £79,999	2	2
£60,000 - £69,999	5	4

6. **TRAFODION GYDA PHARTÏON CYSYLLTIEDIG**

Mae gan Wasanaeth Tân Gogledd Cymru nifer o gysylltiadau ag awdurdodau sy'n aelodau:

- Mae pob aelod o'r Gwasanaeth Tân hefyd yn aelod o un o'r awdurdodau sy'n aelodau
- Trysorydd y Gwasanaeth Tân yw Cyfarwyddwyr Corfforaethol Adnoddau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
- Swyddog Monitro 2008-2009 oedd Prif Weithredwr Cyngor Sir y Fflint

Mae gan Heddlu Gogledd Cymru rai trefniadau ar y cyd gyda'r Awdurdod Tân sy'n cynnwys Adran Reoli Stadau ar y cyd, rhannu ystafell reoli a gweithio mewn partneriaeth ar nifer o brosiectau.

Yn ystod y flwyddyn bu trafodion gyda phartïon perthnasol fel y dangosir isod.

	£'000
CAS Conwy - Trysorydd a Gwasanaethau Cyllid	95
Cyngor Sir y Fflint - Swyddog Monitro	18
Cyngor Sir y Fflint – Gwasanaeth Cynllun Pensiwn	27
Sir Gaerfyrddin – Gwasanaeth Cynllun Pensiwn	20
Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru	20
Yr Heddlu a Gwasanaethau Tân Eraill	167

Gofynnwyd i uwch swyddogion y Gwasanaeth Tân ddatgan unrhyw drafodion trydydd parti yn ystod y flwyddyn. Ac eithrio lwfansau a threuliau aelodau ni nodwyd unrhyw drafodion eraill.

7. **FFIOEDD ARCHWILIO 2008/09**

Cyfanswm y ffi a dalwyd i Swyddfa Archwilio Cymru am wasanaethau archwilio allanol oedd £54,387 (2007/08, £52,631). Y ffioedd oedd yn daladwy am y gwasanaethau archwilio allanol a wnaed yn unol ag Adran 16 Deddf Archwilio Cyhoeddus Cymru 2004 oedd £43,975 (2007/08 £42,470). Y ffioedd oedd yn daladwy am archwiliad statudol o dan Adran 10 Deddf Llywodraeth leol 1999 oedd £10,412 (2007/08 £10,061).

8. **CYFRANIADAU**

Yn 2008-2009 defnyddiwyd cyfraniadau oedd yn dod i gyfanswm o £30,530,661 i ariannu gwariant refeniw gan yr Awdurdodau Lleol canlynol:-

AWDURDOD	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Cyngor Sir Ynys Môn	3,114	3,019
Cyngor Gwynedd	5,345	5,171
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	5,029	4,886
Cyngor Sir Ddinbych	4,342	4,207
Cyngor Sir y Fflint	6,782	6,581
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	5,919	5,718
CYFANSWM CYFRANIADAU	30,531	29,582

9. **SYMUDIAD AR Y BALANS GRONFA GYFFREDINOL**

Mae'r arian dros ben yn y Cyfrif Incwm a Gwariant yn cynrychioli'r gwahaniaeth rhwng yr incwm a'r gwariant - faint yn fwy incwm sydd ar ôl. Yr addasiadau i'r balans Gronfa Falans Gyffredinol yw'r symiau sydd naill ai heb eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant ond sy'n ofynnol yn ôl statud i'w cynnwys neu wedi'u cynnwys, ond sy'n ofynnol yn ôl statud i'w heithrio wrth bennu'r Symudiad ar y Balans Gronfa Gyffredinol. Ar hyn o bryd mae'r Awdurdodau Tân yng Nghymru'n cael eu hatal rhag dal cronfeydd wrth gefn felly ni fydd gweddill na diffyg am y flwyddyn gan fod yn rhaid balansio'r incwm a dderbyniwyd â'r gwariant am y flwyddyn.

Mae'r tabl isod yn dangos yr eitemau cysoni i'r symudiad ar y balans Gronfa Gyffredinol.

	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Symiau wedi'u cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant ond sy'n ofynnol yn ôl statud i'w heithrio wrth bennu'r Symudiad ar y Balans Gronfa Gyffredinol		
Darpariaeth ar gyfer Addasiad Dibrisio	-1,064	-964
Addasiad Grantiau Gohiriedig y Llywodraeth	89	47
Amhariad	-1,173	-273
Enillion yn sgil gwaredu Asedau Sefydlog	7	3
	-2,141	-1,187
Trosglwyddiadau i neu o Falans y Gronfa Gyffredinol sydd angen eu hystyried wrth benderfynu ar Symudiad Balans y Gronfa Gyffredinol ar gyfer y flwyddyn		
Addasiad Pensiwn yn sgil FRS17	-10,015	-13,412
Cyfraniadau'r cyflogwr yn daladwy i Gronfa Pensiwn Clwyd a Chynllun Pensiynau Ymladdwyr Tân a'r Taliadau Pensiwn sydd i'w priodoli i'r Awdurdod Tân	3,265	3,085
	-6,750	-10,327
Symiau heb eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant ond sy'n ofynnol yn ôl statud i'w heithrio wrth bennu'r Symudiad ar y Balans Gronfa Gyffredinol		
Gwariant Cyfalaf a godir o'r Refeniw	101	0
Darpariaeth Statudol ar gyfer Ad-dalu Dyled	215	199
Darpariaeth Wirfoddol ar gyfer Ad-dalu Dyled	681	506
	997	705
CYFANSWM	-7,894	-10,809

DARPARIAETH ISAFSWM REFENIW (MRP) A DIBRISIO

Mae'n ofynnol yn ôl statud i'r Awdurdod neilltuo MRP ar gyfer ad-dalu dyledion, gall yr Awdurdod hefyd neilltuo darpariaeth wirfoddol (VRP) ar gyfer ad-dalu dyledion yn gynnar.

Ar gyfer 2008-2009, swm yr MRP a'r VRP yw £896,170 a dangoswyd hyn fel addasiad ar y Symudiad yn y Balans Gronfa Gyffredinol gan ei fod yn dâl gwirioneddol ar yr Awdurdod. Yn unol â Chod Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau codwyd tâl dibrisio ar benawdau Gwariant Gwasanaeth i'w ddefnyddio ar gyfer asedau sefydlog yr Awdurdod. Dangosir y tâl dibrisio fel addasiad i'r Balans Gronfa Gyffredinol gan mai'r tâl gwirioneddol a godwyd ar yr Awdurdod am ad-dalu dyledion yw'r MRP.

ADDASIAD GRANTIAU GOHIRIEDIG Y LLYWODRAETH

Neilltuir y grantiau a dderbyniwyd tuag at brynu asedau sefydlog i benawdau Incwm Gwasanaeth yn unol â'r tâl dibrisio ar gyfer yr ased. Gwneir addasiad i'r grant gohiriedig, sef £89,019 (2007-08 £46,677) ar y Symudiad ar y Balans Gronfa Gyffredinol a neilltuir y credyd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

AMHARIAD

Mae'r taliad amhariad yn cyd-fynd â'r newidiadau o ran cyfrifo cyfalaf ar gyfer 2007-2008. Mae'r taliad wedi dod yn sgil y gwariant a wnaed ar Asedau Sefydlog nad yw wedi arwain at gynnydd cyfatebol o ran gwerth. O'r blaen, byddai'r swm 'Dim Gwerth Ychwanegol' wedi ei godi o'r Cyfrif Ailddatgan Asedau Sefydlog ar y Fantolen, ond dan y canllawiau newydd, os nad oes credyd ailddatgan yn erbyn yr asedau yn y Gronfa Ail Werthuso, rhaid adlewyrchu'r Cyfrif Incwm a Gwariant.

10. **PENSIYNAU**

(i) **Gwasanaethau Llywodraeth Leol a Staff Rheoli**

Yn 2008-2009 talodd yr Awdurdod gyfraniad cyflogwr o £828,396 (2007-2008, £639,422) at y Cynllun Pensiwn sy'n 21% (2007-2008, 19.5%) o dâl pensiynadwy staff i Gronfa Bensiwn Clwyd, sy'n rhoi buddion penodol i aelodau o ran tâl a gwasanaeth. Pennir cyfradd y gyfraniad gan Actwari'r Gronfa yn seiliedig ar brisiadau actwaraidd bob tair blynedd, adolygwyd yr olaf ar 31 Mawrth 2007. O dan Reoliadau Pensiynau presennol pennir cyfraddau cyfrannu i gwrrd â 100% o ymrwymadau cyffredinol y Gronfa. Yn ystod 2008-2009 talwyd buddion blynyddoedd ychwanegol a chostau ymddeoliad cynnar yn sgil diswyddiadau o £67,870 (2007-2008, £37,489) i staff sy'n cynrychioli 1.75% (2007-2008, 1.24%) o dâl pensiynadwy staff.

Gellir dod o hyd i fwy o wybodaeth am Gronfa Bensiwn Clwyd yn Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol y Gronfa Bensiwn sydd ar gael ar gais gan Drysorydd y Sir yng Nghyngor Sir y Fflint, Neuadd y Sir, Yr Wyddgrug, CH7 6NA neu ar y wefan www.flintshire.gov.uk.

(ii) **Ymladdwyr Tân**

Mae cynllun pensiwn Ymladdwyr Tân yn gynllun nad yw'n cael ei ariannu gyda buddion penodol. Yn 2008-2009, talodd yr Awdurdod gyfraniad Blwydd-dal cyflogwr o £2,087,872 (2007-08, £2,128,804). Pensions paid from revenue amounted to £270,790 (2007-2008, £249,105).

(iii) **Symudiadau ar y Gronfa Bensiwn**

Yn unol ag FRS17 neilltuir cost bresennol gwasanaeth pensiynadwy i wariant gros yn y Cyfrif Incwm a Gwariant. Tynnir taliadau gwirioneddol y cynllun pensiwn ar ran staff sy'n gweithio ar hyn o bryd o'r Cyfrif Incwm a Gwariant, yna gwneir addasiad o dan y llinell rhag bod unrhyw effaith ar wariant cyffredinol yr Awdurdod. Gwnaed prisiadau actwaraidd ar gynllun yr Ymladdwyr Tân gan Adran Actwari'r Llywodraeth, ac ar Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol gan

Mercers. Mae'r tabl isod yn dadansoddi'r trosglwyddiadau a wnaed gan I & E a'r Datganiad Symud ar Falans y Gronfa Gyffredinol yn ystod y flwyddyn.

SYMUDIADAU ar y GRONFA BENSIWN	2008/09 £'000	Ail- ddatganiad 2007/08 £'000
Cyfrif Incwm a Gwariant Cost Net y Gwasanaeth		
Cost Bresennol y Gwasanaeth		
- Ymladdwyr Tân	-3,210	-4,980
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	-630	-498
Cost Cyn Wasanaeth		
- Ymladdwyr Tân	0	0
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	0	0
Gwariant Gweithredol Net		
Cost Llog		
- Ymladdwyr Tân	-9,860	-9,020
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	-920	-696
Enillion Disgwyliedig ar Asedau Pensiwn		
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	594	550
Y gwahaniaeth rhwng Amcangyfrif yr Actiwari a Chyfraniadau Gwirioneddol		
- Ymladdwyr Tân	4,011	1,232
Newid Net i'r Cyfrif Incwm a Gwariant	-10,015	-13,412
Datganiad Symud ar Falans y Gronfa Gyffredinol		
Gwrthdroi Taliadau net ar gyfer FRS17	10,015	13,412
Y Swm Wirioneddol a Godwyd		
Cyfraniadau cyflogwyr		
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	906	677
- Pensiwn a Dalwyd i Ymladdwyr Tân	271	249
- Tâl Iechyd Gwael (refeniw)	0	30
- Cronfa Bensiwn Ymladdwyr Tân	2,088	2,129
SYMUDIADAU AR Y GRONFA BENSIWN	-6,750	-10,327

Mae mwy o wybodaeth am bensiynau yn Nodyn 18 a Nodyn 24.

11. **ASEDAU SEFYDLOG**

Amlinellir gwerth asedau yn Nodyn 2 a Nodyn 3 o Bolisiâu Cyfrifyddu. Dangosir manylion gwerth yr asedau ar 31 Mawrth 2009 isod, ynghyd â manylion y symudiad yn ystod y flwyddyn:-

	<i>Tir ac Adeiladau</i>	<i>Cerbydau ac Offer</i>	<i>Isadeiledd</i>	<i>Asedau Anweithredol</i>	<i>Asedau Anniriaethol Sefydlog</i>	<i>Cyfanswm</i>
	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>
Gwerth Gros Llyfr ar y 1 Ebrill 2008	20,984	10,228	260	1,666	65	33,203
GWERTH AR 1 EBRILL 2008	20,984	10,228	260	1,666	65	33,203
Atodiadau	2,609	3,034	0	65	0	5,708
Ail-werthuso	16	0	0	0	0	16
Gwariant wedi ei Gomisiynu	1,110	556	0	-1,666	0	0
Gwarediadau	0	-321	0	0	0	-321
Wedi ei dynnu ymaith i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf	-1,173	0	0	0	0	-1,173
GWERTH GROS LLYFR AR 31 MAWRTH 2009	23,546	13,497	260	65	65	37,433
Cynnydd yn y Dibrisio ar 1 Ebrill 2008	-1,227	-4,620	-220	0	-28	-6,095
Dibrisio am y Flwyddyn Gwarediadau	-283	-765	-7	0	-9	-1,064
	0	189	0	0	0	189
Cynnydd yn y Dibrisio/Golled ar 31 Mawrth 2009	-1,510	-5,196	-227	0	-37	-6,970
GWERTH LLYFR NET AR 31 MAWRTH 2009	22,036	8,301	33	65	28	30,463
GWERTH LLYFR NET AR 31 MAWRTH 2008	19,757	5,608	40	1,666	37	27,108

13. **GWARIANT CYFALAF AC ARIANNU**

Manylir ar y gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn ac mae manylion am ei effaith ar y Gofyniad Ariannu Cyfalaf isod:-

	2008/2009 £'000	2007/2008 £'000
Gofyniad Ariannu Cyfalaf yn Agor	10,813	8,740
Buddsoddiad Cyfalaf mewn Blwyddyn		
• Asedau Anniriaethol	0	0
• Asedau Sefydlog	5,707	3,905
Ffynonellau Cyllid		
• Grantiau a Chyfraniadau	-483	-812
• Refeniw a Darpariaethau eraill	-1,299	-1,020
Gofyniad Ariannu Cyfalaf yn Cau	14,738	10,813
Newid mewn Gofyniad Ariannu Cyfalaf	3,925	2,073
Eglurhad am y newid:	3,925	
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthyca		2,073

14. **YMRWYMIADAU CYFALAF 2009-2010 Ymlaen**

Yr ymrwymadau cyfalaf sylweddol a ddechreuwyd ar 31 Mawrth 2009 oedd £160,400. Manylir arnynt yn y tabl isod.

Cynllun	Cost yn y dyfodol yn y contractau £'000
Amrywiol Eiddo	135
Tendrau Dŵr, Cerbydau ac Offer	25
CYFANSWM	160

15. **GWYBODAETH AM YR ASEDAU A FEDDIANNIR**

Yr asedau sefydlog a feddiannir gan yr Awdurdod gan gynnwys y canlynol:-

	Nifer ar 31 Mawrth 2009	Nifer ar 31 Mawrth 2008
<u>TIR AC ADEILADAU</u>		
Gorsafoedd Tân	44	44
Pencadlys y Frigâd	0	0
Pencadlysoedd Rhanbarthol	0	2
Swyddfeydd Diogelwch y Siroedd	5	5
Stafelloedd Rheoli	1	2
Sefydliadau Hyfforddi	2	2
Gweithdai Cerbydau	1	1
Storfeydd	1	1
<u>CERBYDAU AC OFFER</u>		
Cerbydau Gwaith	79	60
Cerbydau Cynorthwyol	88	80

16. **BENTHYCA ALLANOL**

Mae'r benthyciadau sydd i'w talu wedi eu cymryd drwy'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb). Mae'r tabl canlynol yn dadansoddi'r modd y bydd y benthyciadau'n aeddfedu.

<i>Ffynhonnell y Benthyciad</i>	<i>Cyfradd Llog yn Daladwy 2008/09 %</i>	<i>Cyfanswm yn Weddill ar 31 Mawrth 2009</i>		<i>Cyfanswm yn Weddill ar 31 Mawrth 2008</i>	
		<i>£'000</i>		<i>£'000</i>	
Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus	1.8 – 4.8		15,014		11,513
<u>DADANSODDIAD O AEDDFEDRWYDD Y BENTHYCIADAU</u>					
O fewn1 flwyddyn			4,396		0
Rhwng 1 a 2 flynedd		5,914		0	
Rhwng 2 a 5 mlynedd		2,500		1,414	
Rhwng 5 a 10 mlynedd		0		500	
Dros 10 mlynedd		2,204		9,599	
			15,014		11,513
Llog Dyledus			124		141
Gostyngiadau			168		0
CYFANSWM MANTOLEN			15,306		11,654

Dan offerynnau ariannol FRS25, FRS26 a FRS29, bellach mae'n ofynnol cydnabod unrhyw log sy'n weddill ar fenthyciadau ac unrhyw gostyngiadau ar y Fantolen fel rhan o'r benthyciad - mae'r manylion yn y tabl uchod. Mae gwerth teg y portffolio benthyciadau bellach wedi ei ddatgelu mewn nodyn i'r cyfrifon. Mae'r Awdurdod hefyd yn cynnwys asesiad o ddull rheoli'r risgiau sy'n deillio o offerynnau ariannol fel nodyn i'r cyfrifon.

Mae gwerthoedd teg ar gyfer ymrwymadau ariannol wedi eu pennu drwy gyfeirio at reolau adbrynu'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) a chyfraddau adbrynu cyffredinol y PWLB ar sail dyddiad pob mantolen. Gwerth teg benthyciadau PWLB ar 31 Mawrth 2009 oedd £15,789,511 (31 Mawrth 2008, £12,255,093).

Gan fod gan yr Awdurdod fynediad rhwydd i fenthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus, nid oes risg sylweddol na fydd yn gallu codi arian i gwrdd â'i ymrwymadau o dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, y risg yw y bydd yr Awdurdod wedi ei ymrwmo i adfer cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar adeg o gyfraddau llog anffafriol.

	<i>O Fewn 1 Blwyddyn £'000</i>	<i>Ar ôl 1 Blwyddyn £'000</i>
Y prif fenthyciad	4,396	10,618
Llog	26	98
Gostyngiadau	26	142
CYFANSWM Y DAENLEN	4,448	10,858

Deilliodd y gostyngiadau ar ailstrwythuro'r portffolio o fenthyciadau yn ystod y flwyddyn. Mae'r gostyngiad yn cael ei ryddhau dros oes y benthyciadau newydd cysylltiedig.

17. **DDARPARIAETHAU**

Ar 31 Mawrth 2009 roedd gan yr Awdurdod nifer o ddarpariaethau. Mae'r darpariaethau a'r symudiad ar y darpariaethau fel a ganlyn.

Darpariaeth Bensiwn

Mae dyfarniad diweddar ar lefel taliadau cyfathrebu yn y gorffennol yn golygu y bydd yr Awdurdod yn agored yn y dyfodol i wneud taliadau wedi'u hôl-ddyddio o £132,229 yn ymwneud â blwyddyn ariannol 2006-07. Mae rhan o'r Ddarpariaeth wedi'i neilltuo i ddiwallu'r atebolrwydd hwnnw. Mae gweddill y Ddarpariaeth, £132,708, wedi'i roi naill ochr ar gyfer unrhyw daliadau un swm i'r Gronfa Bensiwn oherwydd unrhyw ymddeoliadau oherwydd iechyd gwael. Hefyd, mae darpariaeth wedi'i gydnabod ar gyfer taliadau un swm sy'n cael eu disgwyl oherwydd ymddeoliadau iechyd gwael dros y 5 mlynedd diwethaf. Balans y ddarpariaeth ar 31 Mawrth 2009 yw £264,937.

Darpariaeth Rheoli

Cafodd y Ddarpariaeth Rheoli ei sefydlu i dalu am y costau a ymrwymwyd iddynt ar gyfer y prosiect i leoli ystafelloedd rheoli'r tri gwasanaeth argyfwng ar y cyd a chynorthwyo gyda'r costau ail-leoli. Digwyddodd y trosglwyddiad yn 2008/2009 ac mae'r balans o £143,176 ar y ddarpariaeth wedi'i ddefnyddio.

Darpariaeth Cyflog Cyfartal

Mae darpariaeth wedi'i gydnabod i'w osod yn erbyn goblygiadau ariannol oherwydd y penderfyniad i roi'r un amodau gwasanaeth i ymladdwyr tân wrth gefn ac ymladdwyr tân ar ddyletswydd barhaol. Yn 2008-09 ni ddefnyddiwyd dim o'r ddarpariaeth o £200,000 ond, yn dibynnu ar ganlyniad terfynol Tribiwnlys Cyflogaeth, rydym yn rhagweld y bydd rhywfaint o wariant yn 2009-10.

Darpariaeth Tandaliadau Pensiwn

Yn 2008-09 cafodd y cyfrifoldeb am dalu Pensiynau Ymladdwyr Tân eu trosglwyddo o Gyngor Sir y Fflint i Gyngor Sir Gaerfyrddin dan gytundeb lefel gwasanaeth newydd. Fel rhan o'r broses o drosglwyddo, mae Cyngor Sir Gaerfyrddin wedi adolygu pob pensiwn sy'n cael ei dalu ac ar ôl cyflwyno'r cyfrifon am y tro cyntaf ym mis Mehefin 2009 sylweddolwyd fod nifer o'r rhai sy'n derbyn pensiynau wedi'u gordalu neu heb eu talu ddigon. Rydym yn rhagweld mai atebolrwydd net yr Awdurdod yw £50,000 ac felly mae darpariaeth wedi'i roi naill ochr i'w osod yn erbyn yr atebolrwydd hwn.

18. **MANYLION Y SYMUDIADAU YN Y CRONFEYDD**

	<i>Cronfeydd Refeniw</i>	CRONFEYDD CYFALAF					<i>Cyfanswm</i>
	<i>Cronfa Bensiwn</i>	<i>Grantiau Gohiriedig y Llywodraeth</i>	<i>Derbyniadau Cyfalaf i'w Defnyddio</i>	<i>Cyfrif Addasu Cyfalaf</i>	<i>Cyfrif Addasu Offerynnau Cyllid</i>	<i>Cronfa Ailwerthuso</i>	
	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	
Balans ar 1 Ebrill 2008	-150,621	1,078	167	15,214	0	0	16,459
(Diffyg)/Gweddill Net ar gyfer y Flwyddyn – Dyraniadau i'r Refeniw/ Taenlen	-10,046	-89	135	0	0	0	46
Cyfraniadau Refeniw'r Gronfa Bensiwn	3,265	0	0	0	0	0	0
Ariannu Asedau Sefydlog	0	483	-302	1,388	0	0	1,569
Ailbriso Asedau	0	0	0	0	0	16	16
Gwarediadau	0	0	0	-97	0	0	-97
Gwariant Cyfalaf 2008-2009 - Dim Gwerth Ychwanegol - Amhariad	0	0	0	-1,173	0	0	-1,173
Dibrisiad	0	0	0	-1,064	0	0	-1,064
Enillion Actwaraidd	17,102	0	0	0	0	0	0
BALANS AR 31 MAWRTH 2009	-140,300	1,472	0	14,268	0	16	15,756

Cronfa Bensiwn

Gellir dosbarthu'r enillion a'r colledion actwaraidd sydd wedi eu nodi fel symudiadau yn y Gronfa Bensiwn yn 2008-09 i'r categorïau canlynol.

CATEGORI	2008/09		2007/08		2006/07		2005/06		2004/05	
	£'000	Ased/ Ymrwymiad %	£'000	Ased/ Ymrwymiad %	£'000	Ased/ Ymrwymiad %	£'000	Ased/ Ymrwymiad %	£'000	Ased/ Ymrwymiad %
Gwahaniaeth rhwng yr adenilliad disgwylidig a'r adenilliad gwirioneddol ar Asedau	0	0	(627)	7.4	(4)	0.1	1,026	14.70	156	3.02
Gwahaniaeth rhwng rhagdybiaethau actwaraidd ynglŷn ag ymrwymadau a'r hyn a ddigwyddodd mewn gwirionedd	30	0.6	5,589	3.7	570	0.8	3,950	(2.19)	709	(0.47)
Newidiadau yn y rhagdybiaethau demograffig ac ariannol sy'n cael eu defnyddio er mwyn amcangyfrif ymrwymadau	17,072	10.59	26,012	17.26	10,916	6.4	(24,528)	13.62	(34,468)	22.86
Cyfansymiau	17,102		30,974		11,482		(19,552)		(33,603)	

Y Gronfa Ailwerthu

Mae'r Gronfa Ail-werthuso wedi'i gynnwys ar y Daenlen gyda Balans agoriadol o sero ar 1 Ebrill 2007. Yn 2007-2008 nid oedd unrhyw enillion ail-werthuso i'r Awdurdod. Yn 2008-2009 cafwyd enillion o £16,000 drwy ailbrisio.

Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol (FIAA)

Rhaid dwyn Asedau Ariannol ymlaen ar Werth Teg ac mae'r FIAA yn darparu mecanwaith cydbwysu ar gyfer enillion a cholledion posibl. Nid oedd gan yr Awdurdod unrhyw Asedau Ariannol a oedd angen eu haddasu i adlewyrchu Gwerth Teg.

Cyfrif Addasu Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasu Cyfalaf (CAA) yn cynnwys nifer o ychwanegiadau sy'n ymwneud â chyfrifo cyfalaf. Mae'r ychwanegiadau ar gyfer y flwyddyn yn cynnwys gweddill dibrisiad dros ddarpariaethau refeniw ar gyfer adbryniant rent posibl, rhan o gyllido rhaglen gyfalaf 2008-2009 a thaliadau amhariad.

Grantiau Gohiriedig y Llywodraeth

Mae'r balans ar y cyfrif hwn yn cynrychioli gwerth y grantiau cyfalaf a ddefnyddiwyd i ariannu'r dasg o gaffael neu wella asedau sefydlog ar y gofrestr asedau, sy'n agored i ddibrisio. Bydd y balans ar y cyfrif hwn yn cael ei drosglwyddo i refeniw yn unol â dibrisio.

19. **GORDDRAFFT**

Yr oedd yr arian mewn llaw'n cynrychioli'r arian a ddangoswyd yn y Fantolen, ynghyd â thrafodion heb eu heffeithio oddi fewn i'r balans banc a gliriwyd ar 31 Mawrth 2009. Mae'r tabl isod yn crynhoi'r sefyllfa:-

	31 Mawrth 2009 £'000	31 Mawrth 2008 £'000
Arian fesul Mantolen	-360	-206
Trafodion Banc heb eu clirio	400	278
Arian Symudol	-1	0
CYFANSWM	39	72

20. **STOC**

Dangosir dadansoddiad o'r stociau ar 31 Mawrth 2008 a 31 Mawrth 2009 isod:-

STOC	31 Mawrth 2009 £'000	31 Mawrth 2008 £'000
Prif Storfa (Pencadlys)	320	328
Stoc Trafnidiaeth	16	12
CYFANSWM	336	340

21. **DYLEDWYR**

	31 Mawrth 2009 £'000	31 Mawrth 2008 £'000
Adrannau'r Llywodraeth ac Asiantaethau Eraill	2,172	676
Awdurdodau Lleol Eraill	158	100
Dyledwyr Amrywiol	290	119
DYLEDWYR GROS	2,620	895
Darpariaeth Dyled Ddrwg	-17	-14
DYLEDWYR NET	2,603	881

Darpariaeth Dyled Ddrwg

Mae'r Awdurdod yn cynnal Darpariaeth Dyled Ddrwg sy'n ddigonol ar gyfer dyledion y bydd o bosibl yn ofynnol iddynt gael eu dileu. O ganlyniad i ddadansoddiad o ddyledwyr diwedd y flwyddyn cafwyd cynnydd o £3,000 yn y ddarpariaeth.

22. **CREDYDWYR**

	31 Mawrth 2009 £'000	31 Mawrth 2008 £'000
Adrannau'r Llywodraeth ac Asiantaethau	462	611
Awdurdodau Lleol Eraill	301	317
Dyledwyr Amrywiol	2,096	1,245
Balansau wedi eu cadw ar ran Awdurdodau sy'n Cymryd Rhan	0	192
CYFANSWM	2,859	2,365

23. **BUDDSODDIADAU**

Mae'r buddsoddiadau isod yn fuddsoddiadau penodol o dan God Ymarfer Rheoli'r Trysorlys sy'n cael ei gefnogi gan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 ac sy'n cynnwys y sefydliadau canlynol:-

<i>Sefydliadau</i>	31 Mawrth 2009 £'000	31 Mawrth 2008 £'000
Tymor byr		
Banc yr Alban	1,640	910
Anglo Irish	10	2,160
Cyfanswm	1,650	3,070
Llog Dyledus	23	60
CYFANSWM Y FANTOLEN	1,673	3,130

Mae FRS25, FRS26 a FRS29 sy'n cyfrifo am Offerynnau Ariannol yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw gyllid sy'n weddill ar 31 Mawrth gael ei gydnabod ar y Fantolen fel rhan o'r buddsoddiad.

24. **ASESU YMRWYMIADAU PENSIWN AR GYFER DATGELIADAU FRS17**

Yn unol â gofynion y Safon Adroddiad Ariannol Rhif 17 – Budd-daliadau Ymddeoliad (FRS 17) mae'n rhaid i'r Awdurdod Tân ddatgelu peth gwybodaeth ynghylch asedau, ymrwymadau, incwm a gwariant yn ymwneud â chynlluniau pensiwn ar gyfer ei staff. Fel yr esbonnir yn Nodyn 10 mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun, sef Cynllun Pensiwn yr Ymladdwyr Tân ar gyfer ymladdwyr tân llawn amser nad yw'n cael ei ariannu, a Chynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Cronfa Bensiwn Clwyd) ar gyfer staff eraill a chaiff hwnnw ei weinyddu gan Gyngor Sir y Fflint. Hefyd, mae'r Awdurdod wedi gwneud trefniadau ar gyfer talu blynyddoedd ychwanegol i rai staff penodol sydd wedi ymddeol, y tu allan i'r cynlluniau hyn.

Dan SORP 2008 mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu'r newid i FRS17 ac o ganlyniad wedi dyfynnu gwarantau sy'n cael eu dal fel asedau yn y cynllun pensiwn budd-dal a ddiffiniwyd sydd wedi eu priso ar bris y cais yn hytrach na phris canolig y farchnad. Mae gweinyddwr y cynllun wedi penderfynu nad yw'r newid mewn gwerth yn un o bwys.

Dyma oedd asedau ac ymrwymadau'r Awdurdod ar 31 Mawrth 31 2009 a 31 Mawrth 2008:

	31 Mawrth	
	2009 £'000	2008 £'000
Amcangyfrif o Ymrwymadau yng Nghynllun Pensiwn yr Ymladdwyr Tân	135,040	144,340
Cyfran o'r ymrwymadau yng Nghronfa Bensiwn Clwyd	12,515	14,797
Cyfanswm yr ymrwymadau	147,555	159,137
Cyfran o'r asedau yng Nghronfa Bensiwn Clwyd	7,255	8,516
Diffyg Net yn y Pensiynau	140,300	150,621

Mae'r ymrwymadau wedi cael eu priso ar sail actwaraidd gan ddefnyddio'r dull uned amcanol sy'n asesu ymrwymadau'r gronfa yn y dyfodol wedi eu gostwng i'w gwerth presennol. Mae Cynllun yr Ymladdwyr Tân wedi ei brisio gan Adran Actwari'r

Llywodraeth ac mae ymrwymiadau Cronfa'r Cyngor Sir wedi ei brisio gan Mercer, cwmni annibynnol o actiariaid. Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd yn y cyfrifiadau yw:

	Cynllun yr Ymladdwyr Tân		Cronfa Bensiwn Clwyd	
	2009 %	2008 %	2009 %	2008 %
Cyfradd chwyddiant	3.0	3.7	3.3	3.6
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau	4.5	5.2	4.6	4.9
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau	3.0	3.7	3.3	3.6
Cyfradd gostwng ymrwymiadau'r cynllun	6.9	6.9	7.1	6.1
Disgwyliad oed pan yn 65	Males	Females		
Pensiynwyr Presennol	23.4	26.6		
Pensiynwyr yn y Dyfodol	25.6	28.6		

Mae'r asedau yng Nghronfa Bensiwn Clwyd wedi eu prasio ar sail gwerth teg, yn bennaf gwerth y farchnad ar gyfer buddsoddiadau, ac yn cynnwys:

	31 Mawrth %	31 Mawrth £'000	Adenillion Disgwylied ig ar yr Ased %
2009			
Buddsoddiadau ecwiti	51.9	3,765	7.5
Bondiau	12.5	907	6.0
Asedau eraill	35.6	2,583	7.5
Cyfanswm		7,255	
2008			
Buddsoddiadau ecwiti	56.5	4,812	7.5
Bondiau	11.6	988	5.4
Asedau eraill	31.9	2,716	6.4
Cyfanswm		8,516	

Gellir dadansoddi'r symudiad yn y diffyg pensiwn net ar gyfer y flwyddyn fel a ganlyn yn seiliedig ar werth presennol atebolrwydd y cynllun:

Atebolrwydd	2008/09 £'000 Clwyd	2008/09 £'000 Ymladd. Tân	2007/08 £'000 Clwyd	2007/08 £'000 Ymladd. Tân
Balans ar 1 Ebrill	-14,797	-144,340	-12,614	-166,510
Cost Bresennol y Gwasanaeth	-630	-3,210	-498	-4,980
Cost y Gwasanaeth yn y Gorffennol	0	0	0	2,710
Llog	-920	-9,860	-696	-9,020
Cwtogiad	0	0	-137	0
Colled/Cynnydd Actiwari	3,799	16,000	-852	29,820
Cyfraniadau Cyflogwyr	0	2,359	0	2,408
Asesiadau Actiwari	33	4,011	0	1,232
Atebolrwydd Pensiwn Net ar Ddiwedd y Flwyddyn	-12,515	-135,040	-14,797	-144,340

Cysoniad ar werth teg Asedau'r cynllun, yn ymwneud â Chronfa Bensiwn Clwyd yn unig:

Asedau	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Balans 1 Ebrill	8,508	7,856
Enillion ar Asedau Pensiwn	602	550
Cynnydd/Colled Actiwari	-2,697	-627
Cyfraniadau	842	737
Asedau Pensiwn Net Diwedd y Flwyddyn	7,255	8,516

25. **LLIF ARIAN – CYSONI Â'R CYFRIF INCWM A GWARIANT**

	2008/09 £'000	2076/08 £'000
Llif Mewnol Arian Net y Gweithgareddau Refeniw	-356	-1,633
<u>SYMUDIADAU DI-ARIAN I'R CYFRIF INCWM A GWARIANT</u>		
Gostyngiad mewn Stoc	4	14
(Cynnydd) mewn Dyledwyr	-1,685	-270
Gostyngiad mewn Taliadau ymlaen llaw	13	18
Cynnydd mewn Credydwyr	475	1,178
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn Derbyniadau ymlaen llaw	96	-61
Tâl Dibrisio	1,065	964
Taliadau Gohiriedig	-89	-47
Addasiad Pensiwn FRS17	6,750	10,327
Taliad Amhariad	1,173	273
<u>EITEMAU WEDI EU NODI YN UNIGOL AR Y DATGANIAD LLIF ARIAN</u>		
Llog a Dalwyd	546	419
Llog a Dderbyniwyd	-144	-180
Cyfraniad i/(o) Ddarpariaethau Amrywiol	50	-190
Cyfraniad i/(o) Ddarpariaeth Ddyled Drwg	3	0
Enillion yn sgil gwaredu Asedau Sefydlog	-7	-3
DIFFYG I'R CYFRIF INCWM A GWARIANT	7,894	10,809

26. **CYSONI SYMUDIAD ARIAN A'R HYN SYDD GYFWERTH Â'R ARIAN**

	31 Mawrth 2009 £'000	31 Mawrth 2008 £'000
Arian yn y banc (gorddrafft)	391	229
Arian Symudol	-1	0
Arian mewn Cyfrifon Imprest	-30	-23
CYFANSWM	360	206
GOSTYNGIAD MEWN ARIAN A'R HYN SYDD GYFWERTH	154	

27. CYSONI SYMUDIADAU MEWN ARIAN I'R SYMUDIADAU MEWN DYLED NET

	<i>Balans 31 Mawrth 2008 £'000</i>	<i>Lif arian Net £'000</i>	<i>Balans 31 Mawrth 2009 £'000</i>
Balansau Ariannol	-206	-154	-360
Buddsoddiadau Tymor Byr	3,070	-1,420	1,650
Dyled yn ddyledus o fewn un Flwyddyn	0	-4,395	-4,395
Dyled yn ddyledus ar ôl un Flwyddyn	-11,513	895	-10,618
	-8,649	-5,074	-13,723

CYFRI'R GRONFA BENSIWN

<i>Cyfri Cronfa</i>	<i>2008/09 £000</i>	<i>2007/08 £000</i>
INCWM		
Cyfraniadau sy'n Dderbyniadwy:		
Cyfraniadau arferol Cyflogwyr	-2,088	-2,129
Taliad Iechyd Gwael Gweithwyr	0	-155
Aelodau	-1,130	-1,153
Trosglwyddiadau i Mewn	0	0
CYFANSWM	-3,218	-3,437
GWARIANT		
Budd-daliadau Taladwy:		
Taliadau Pensiwn	4,226	3,946
Cyfathrebu Pensiynau a budd-daliadau Un Taliad	3,163	607
Taliadau i ac ar Ran Pobl sy'n Gadael:		
Trosglwyddiadau allan	0	0
CYFANSWM	7,389	4,553
SWM NET (TALADWY)/DERBYNIADWY CYN Y		
GRANT YCHWANEGOL		
Derbyn grant Ychwanegol gan WAG	-4,171	-1,116
SWM NET (TALADWY)/DERBYNIADWY AR GYFER Y	0	0
FLWYDDYN		

<i>Datganiad Asedau Net</i>	<i>2008/09 £000</i>	<i>2007/08 £000</i>
Asedau ac Ymrwymadau Cyfredol Net:		
Ychwanegiad sy'n daladwy i WAG	-1,829	610
Swm sy'n ddyledus o'r Gronfa Gyffredinol	1,829	-610
Asedau Net ar ddiwedd y flwyddyn	0	0

Nodiadau i Gyfri'r Gronfa Bensiwn

Sefydlwyd y gronfa ar 1 Ebrill 2007 ac mae'n delio a Chynlluniau Pensiwn Ymladdwyr Tân 1992 a 2007 ac yn cael ei weinyddu gan yr Awdurdod. Mae cyfraniadau'r gweithwyr a'r cyflogwr yn cael eu talu mewn i'r Gronfa, y gwneir taliadau i bensiynwyr ohono. Mae lefel cyfraniadau'r gweithwyr a'r cyflogwr yn seiliedig ar gyfraddau tâl pensiynadwy a osodir yn genedlaethol gan WAG ac yn amodol ar ailwerthusiad bob tair blynedd gan Adran Actwari'r Llywodraeth. Mae'r cynllun wedi ei dangyllido heb unrhyw asedau buddsoddi a bydd unrhyw wahaniaeth rhwng y budd-daliadau sy'n daladwy a chyfraniadau sy'n dderbyniadwy yn cael ei gyfarfod drwy Grant Ychwanegol gan WAG.

Cyfraddau Cyfraniadau

Dan Reoliadau Pensiwn Ymladdwyr Tân roedd cyfraddau cyfraniadau ar gyfer cynllun 2007 yn cyfrifo am 19.5% o'r tâl pensiynadwy (11% cyflogwyr a 8.5% gweithwyr) ac ar gyfer cynllun 1992 roeddynt yn cyfrifo am 32.3% o'r tâl pensiynadwy (21.3% cyflogwyr a 11% gweithwyr).

Adroddiad yr archwilydd annibynnol i Aelodau Awdurdod Tân Gogledd Cymru

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig Awdurdod Tân Gogledd Cymru ac y cronfa bensiwn y Swyddogion Tân ar gyfer y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth 2009 wedi ei gynnwys o fewn y Datganiad Cyfrifon i Awdurdod Tân Gogledd Cymru o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae'r datganiadau cyfrifyddu'n cynnwys y Cyfrif Incwm a Gwariant, Datganiad Symudiadau ar Falans y Gronfa Gyffredinol, Datganiad Cyfanswm Enillion a Cholledion Cydnabyddedig, y Fantolen a'r Datganiad Llif Arian. Paratowyd y datganiadau cyfrifyddu o dan y polisïau cyfrifyddu a nodir yn y Datganiad Polisïau Cyfrifyddu.

Paratoir yr adroddiad hwn yn unig i Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn unol â Rhan 2 Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 ac i ddim pwrpas arall, fel yr amlinellir ym mharagraff 42 Datganiad Cyfrifoldebau Archwilwyr Penodedig, ac Arolygwyr a Chyrff a Archwilir ac a Adolygir (2008) a baratoir gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Priod gyfrifoldebau y swyddog ariannol cyfrifol a'r archwilydd annibynnol

Mae cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol o safbwynt paratoi'r datganiad cyfrifyddu yn unol â gofynion cyfreithiol a rheoleiddiol perthnasol a'r Datganiad Arfer a Argymhellir ar Gyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2008 wedi eu nodi yn y Datganiad Cyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifyddu.

Fy nghyfrifoldeb ni yw archwilio'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn unol â gofynion cyfreithiol a rheoleiddiol perthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU ac Iwerddon).

Rwyf yn rhoi fy marn ar p'un ai yw'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn cyflwyno'n deg, yn unol â gofynion cyfreithiol a rheoleiddiol a'r Datganiad Arfer a Argymhellir ar Gyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2008:

- sefyllfa ariannol yr Awdurdod Tân Gogledd Cymru a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn; ac
- Trafodion ariannol cronfa bensiwn y Swyddogion Tân yn ystod y flwyddyn, a swm a threfniant asedau ac atebolrwydd y gronfa, ar wahân i'r atebolrwydd i dalu pensiynau a buddion ar ôl diwedd blwyddyn y cynllun.

Rwyf yn adolygu a yw'n Datganiad ar Reolaeth Fewnol yn adlewyrchu'r ffaith ei fod yn cydymffurfio â'r 'Datganiad ar reolaeth fewnol mewn llywodraeth leol; yn cwrdd â gofynion y Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio 2003' a gyhoeddwyd gan CIPFA yn Ebrill 2004. Rwyf yn nodi os nad yw'n cydymffurfio ag arferion priodol a nodir gan CIPFA neu os yw'r datganiad yn gamarweiniol neu'n anghyson â gwybodaeth arall yr wyf ydym yn ymwybodol ohoni o'n harchwiliad. Nid yw'n rheidrwydd arnom i ystyried, ac nid ydym wedi ystyried, p'un ai a yw'r Datganiad ar Reolaeth Fewnol yn cwmpasu'r holl risgiau a rheolau. Nid yw'n rheidrwydd arnom chwaith i lunio barn ar effeithiolrwydd gweithdrefnau llywodraethu corfforaethol yr Awdurdod na'i weithdrefnau risg a rheolaeth.

Rwyf yn darllen gwybodaeth arall a gyhoeddwyd gyda'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig ac yn ystyried a yw'n gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig a archwiliwyd. Mae'r wybodaeth arall hon yn cynnwys yn unig y Rhagair Esboniadol. Rwyf yn ystyried yr oblygiadau i'n hadroddiad os byddwn yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau amlwg neu anghysonderau sylweddol â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig. Nid yw fy nghyfrifoldebau ymestyn i unrhyw wybodaeth arall.

Sail y farn archwilio

Cynhaliwyd fy archwiliad yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, y Cod Ymarfer Archwilio ac Adolygu a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru, a'r

Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU ac Iwerddon) a gyhoeddwyd gan y Bwrdd Arferion Archwilio. Mae archwiliad yn cynnwys ymchwiliad, ar sail prawf, o dystiolaeth sy'n berthnasol i'r symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig. Mae hefyd yn cynnwys asesiad o'r amcangyfrifon a'r farn arbennig a wnaed gan yr Awdurdod wrth baratoi'r datganiadau cyfrifyddu, a ph'un ai yw'r polisïau cyfrifyddu'n briodol i amgylchiadau'r Awdurdod, wedi eu cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol.

Rwyf yn cynllunio a chynnal ein harchwiliad er mwyn cael yr holl wybodaeth a'r esboniadau y credem oedd eu hangen yn fy marn i roi digon o dystiolaeth i mi roi sicrwydd rhesymol nad oes yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn rhydd o unrhyw gamddatganiadau gwirioneddol, boed hynny oherwydd twyll neu anghysondeb neu fath arall. Wrth lunio fy marn rwyf hefyd wedi gwerthuso digonolrwydd cyffredinol y modd y cyflwynwyd y wybodaeth yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Baen ar datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig i Awdurdod Tân Gogledd Cymru

Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn cyflwyno'n deg, yn unol â gofynion cyfreithiol a rheoleiddiol a'r Datganiad o Arfer a Argymhellir ar Gyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2008, sefyllfa ariannol Awdurdod Tân Gogledd Cymru ar 31 Mawrth 2009 a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

Baen ar gyfriflenni cyrifeg a'r nodiadau perthnasol Cronfa Bensiwn y Swyddogion Tân

Yn fy marn i, mae'r cyfrifon cronfa pensiwn, a'r nodiadau perthnasol yn cyflwyno trafodion ariannol Cronfa Bensiwn y Swyddogion Tân yn deg, yn unol â gofynion cyfreithiol a rheoleiddiol a'r Datganiad Arferion a Argymhellwyd ar gyfer Cyrifeg Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2008, yn ystod y flwyddyn sy'n gorffen 31 Mawrth 2009 a swm a threfniant asedau ac atebolrwydd y gronfa, ar wahân i'r atebolrwydd i dalu pensiynau a buddion ar ôl diwedd blwyddyn y cynllun

Casgliad ar drefniadau ar gyfer sicrhau economi, effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau

Bydd fy nghasgliad ar drefniadau Awdurdod Tân Gogledd Cymru ar gyfer sicrhau economi, effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau am y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth 2009 yn cael ei adrodd ar wahân yn Llythyr Blyneddol cyhoeddus y Rheolwr Perthynas.

Tystysgrif a Gwblhawyd

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau archwilio'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio ac Adolygu a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru .

Anthony Barrett
Archwilydd Penodedig
Swyddfa Archwilio Cymru
Dyddiad

Cyfrifoldeb yr Awdurdod yw cynnal a chadw'r wefan a sicrhau ei chywirdeb; nid yw gwaith yr archwiliwyr yn ymwneud ag ystyried y materion hyn ac o'r herwydd, nid yw'n derbyn cyfrifoldeb am unrhyw newidiadau a allai fod wedi digwydd i'r datganiadau ar gyfrifon ers iddynt gael eu rhoi ar y wefan.